

*Bladpatroon Rijksmonument
Luntersche Buurtbosch;
aanbevelingen voor beheer
en inrichting*

Mark van Benthem

Wageningen, juli 2013

*Bladpatroon Rijksmonument
Luntersche Buurtbosch;
aanbevelingen voor beheer en
inrichting*

Mark van Benthem

Wageningen, juli 2013

Mark van Benthem

Bladpatroon Rijksmonument Luntersche Buurtbosch; aanbevelingen voor beheer en inrichting

Wageningen, Stichting Probos
In opdracht van de Gemeente Ede
Juli 2013

Stichting Probos, Wageningen
Postbus 253, 6700 AG Wageningen, tel. 0317-466555, fax 0317-410247
Email: mail@probos.nl; website: www.probos.nl

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	1
2 HISTORIE	5
2.1 Verdeling buurtgronden	5
2.2 Aanleg Luntersche Buurtbosch	5
3 HISTORISCHE REFERENTIES TEN AANZIEN VAN PADEN	7
4 ONTWIKKELING BUURTBOSCH IN KAARTBEELDEN	11
5 HUIDIGE SITUATIE EN OPTIES VOOR INRICHTING EN BEHEER	15
5.1 Definities	16
5.2 Beheeropties ten aanzien van padenpatroon en beplanting	16
5.3 Algemene praktische beheer- en inrichtingsopties	18
6 KEUZEMATRIX	23
6.1 Randvoorwaarden	23
6.2 Keuzematrix	23

LITERATUUR

BIJLAGEN

1 Beheer- en inrichtingsadviezen per traject voor studiegebied A	
2 RAF-luchtfoto's maart 1945	

1 INLEIDING

Het Luntersche Buurtbosch is op woeste grond aangelegd vanaf 1889 in opdracht en naar ontwerp van de notaris dhr. J.H.Th.W. van den Ham (1822 – 1912). Na zijn overlijden schonk notaris Van den Ham het bos aan de door hem opgerichte ‘Stichting Het Luntersche Buurtbosch’. Sinds 1912 zijn dus in zekere zin alle inwoners van Lunteren eigenaar van het Luntersche Buurtbosch. Dit is een unieke situatie. Sinds 1974 beheert de gemeente Ede het Luntersche Buurtbosch.

Het Luntersche Buurtbosch is als complex aangewezen als Rijksmonument. Het complex bestaat uit: ‘een UITZICHTTOREN (1913/1968) ‘De Koepel’ (1), een WATERPOMP (1913/1955) (2), een GEDENKBOOM met HEK en BANKEN (1914) (3) en een BOSAAANLEG (1892) (4)’¹. In de toelichting over de waardering van het complex staat in het monumentenregister: ‘*Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een bijzondere bladvormige aanleg ...*’. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het padenstelsel in de vorm van een tak en bladpatroon gewaardeerd wordt als monument. Lanen en bomenrijen accentueren de structuur, maar worden niet genoemd als onderdeel van het rijksmonument en zijn als zodanig geen doel op zich.

Het plan voor de aanleg was "*een plantsoen [te creëren] als een wijd uitrankende tak met bladeren, als een Oosters ornament*"². De bladeren werden grotendeels ingevuld met grove den, met aan de randen en in de ruimten tussen de bladerpatronen lanen bestaande uit loofbomen. Het bladpatroon van het Luntersche Buurtbosch is de oorspronkelijke ruggengraat van het bos, maar niet overal meer goed zichtbaar. Bovendien is het bos, inclusief laanbeplanting, in een betrekkelijk korte periode aangelegd en raakt (een deel van) de laanbeplanting in verval. De Stichting Het Luntersche Buurtbosch spant zich al jaren in om de oorspronkelijke structuur in ere te herstellen en er zijn de afgelopen decennia reeds enkele lanen verjongd.

Stichting Probos probeert terreinbeheerders te helpen om cultuurhistorie deskundig en weloverwogen in het beheer te verweven. Probos doet dit door kennis te ontwikkelen en te verspreiden, bijvoorbeeld in de vorm van Praktijkboeken en Praktijkguiden. Eén van de grootste uitdagingen in het terreinbeheer op dit moment is hoe om te gaan met lanen en vooral wanneer voor verjonging van lanen te kiezen. Er is een gebrek aan kennis en ervaring op dit vlak. Om deze kennis en ervaring op te doen, voert Probos voorbeeldprojecten / praktijkexperimenten uit. Een onderzoek uitvoeren naar het unieke bladpatroon van het Rijksmonument het Luntersche Buurtbosch en aanbevelingen voor beheer en inrichting formuleren, past hier uitstekend in. De kennis en ervaring opgedaan met deze voorbeeldprojecten wordt ingezet om terreinbeheerders verder te helpen met de uitdagingen in het terreinbeheer, in dit geval ten aanzien van lanen.

Het Luntersche Buurtbosch is het enige bos(ontwerp) in Nederland dat Rijksmonument is. Daarom is het padenstelsel in de vorm van een tak en bladpatroon leidend in de adviezen omtrent het laanbeheer. Gezien de unieke status van het Buurtbosch als Rijksmonument is cultuurhistorie (het ontwerp) leidend in het beheer. Echter, in 2011 is het Buurtbosch als natuurbos gekwalificeerd. Dit kan leiden tot conflictsituaties in het beheer.

Het beheer van paden en laanbeplanting is kostbaar en niet eenvoudig. Het is dus belangrijk een goede toekomstvisie te ontwikkelen voor het bladpatroon, waarbij naast

---

¹ <http://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>

² <https://www.ede.nl/fileadmin/monumentenregister/544.html>

cultuurhistorische, ook ecologische en recreatieve waarden een rol spelen. Het veiligheidsaspect (zorgplicht) is tevens van belang. Een goede visie kan alleen worden ontwikkeld op basis van gedegen gebiedskennis en voldoende vakkennis. De aangedragen aanbevelingen voor het beheer en inrichting van het bladpatroon in het Luntersche Buurtbosch zijn geformuleerd om de beheerder (gemeente Ede) en de Stichting Het Luntersche Buurtbosch handvatten te geven op basis waarvan keuzes gemaakt kunnen worden ten aanzien van het bladpatroon.

In 2010 en 2011 zijn een aantal herstelwerkzaamheden ten aanzien van het bladpatroon en beplanting uitgevoerd, waar commentaar op is gekomen. In overleg met de gemeente Ede (beheerder van het Buurtbosch) is voor één van de drie studiegebieden (A, zie figuur 1.1) een inventarisatie van het huidige bladpatroon gemaakt. De recent uitgevoerde herstelwerkzaamheden vormen onderdeel van het geïnventariseerde gebied.

Alleen wanneer men weet wat aanwezig is, zijn waarden toe te kennen en kunnen bewust en onderbouwd keuzes in het beheer gemaakt worden. Gezien de status van het Buurtbosch als Rijksmonument, is het optimaliseren van de cultuurhistorische waarden uitgangspunt voor de aanbevelingen voor inrichting en beheer in dit rapport. Wel wordt er zo goed mogelijk rekening gehouden met (wettelijke verplichtingen t.a.v.) ecologische waarden en (toekomstige) investerings- en beheerskosten.

Voor zover mogelijk, is er voor het onderzoek teruggeblikt op de oorspronkelijke situatie. Hiervoor zijn lokale deskundigen (beheerders en oud beheerders van het Buurtbosch) en publicaties geraadpleegd. De voornaamste bron hierbij is het jubileumboek 'De grote, groene erfenis; Een eeuw Luntersche Buurtbosch (1912 – 2012)' dat in 2012 is verschenen (Crebolder, 2012).

Figuur 1.1

Topografische kaart met bladpatroon van het Luntersche Buurtbosch uit 1931 (bron: watwaswaar.nl).

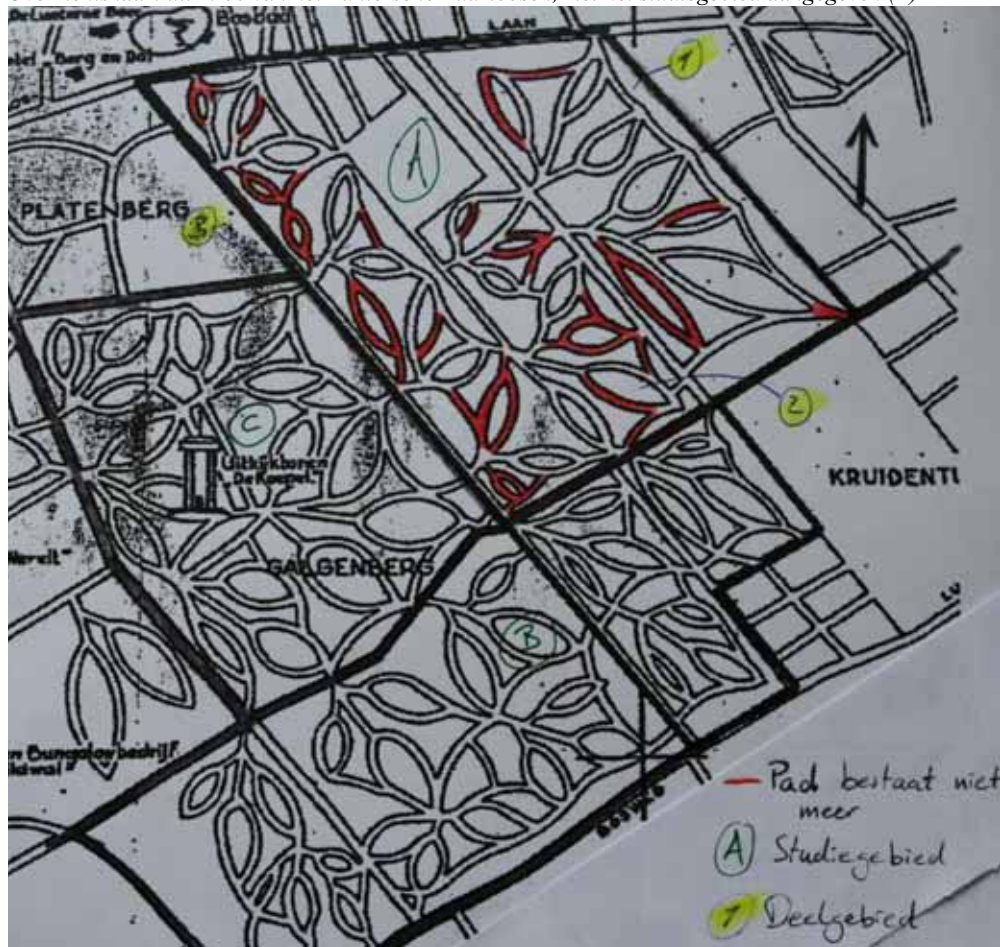
Figuur 1.2

Luchtfoto van de zuidelijke kern van het Buurtbosch. Deze foto moet vlak na de Tweede Wereldoorlog genomen zijn. Het Buurtbosch lijkt in een vergelijkbare staat te zijn dan tijdens de RAF-verkenningen van maart 1945 (zie bijlage 2). Dinger (1958) schrijft hier het volgende over: 'In het oostelijke vak en de drie zuidelijke blokken werd de dennenopstand door de Duitsers kaalgekapt, waarbij men de loofhoutsingels heeft laten staan. Dit is duidelijk te zien. ... De blokken ten zuiden van de Denmenhorst (nr. 11 op de foto) werden eveneens door de Duitsers kaalgekapt. De loofhoutsingels werden hier in de hongerwinter 1944/45 door de bevolking neergeslagen en voor brandhout gebruikt.' Momenteel wordt een Amerikaanse eiken laan in het oostelijk deel 'het hongerlaantje' genoemd. Het verdient aanbeveling een aanwasboring te doen bij het huidige hongerlaantje om te bekijken wanneer deze bomen zijn afgezet.

Figuur 1.3

Overzichtskaart uit 1960 van het Luntersche Buurtbosch, met het studiegebied aangegeven (A)

Figuur 1.4
Hoofdpad in Buurtbosch met (waarschijnlijk) berk als laanbeplanting.

2 HISTORIE

Onderstaande beschrijving van de geschiedenis van het ontstaan van het Luntersche Buurtbosch is afkomstig uit het Jubileumboek van het Luntersche Buurtbosch (Crebolder, 2012) en het artikel 'Van de Buurt voor de Buurt' (Van den Brink, 2005). Met name die onderdelen zijn uitgelicht, die voor het padenpatroon en de lanen van belang zijn.

2.1 Verdeling buurtgronden

De huidige gemeente Ede telde in het verleden één maalschap (Edese bos) en tien buurten, waaronder de buurt Lunteren en Meulunteren. De buurten kunnen worden beschouwd als een hoog democratische, vereenvoudigde vorm van het tegenwoordige gemeentebestuur. Stemgerechtigde leden, de geërfdn, waren de eigenaren van bezittingen (van een bepaalde omvang) in het grondgebied van de buurt. Ze kwamen met regelmaat bij elkaar. Tijdens de vergaderingen werden er verordeningen vastgesteld, met de gebruikers van de gemeenschappelijke velden afgerekend en boetes uitgedeeld en afgerekend met hen die zich niet aan de regels hadden gehouden. Tegen betaling van een jaarlijkse pacht konden geërfdn en niet-geërfdn delen van de gemeenschapsgrond gebruiken. Die werd vervolgens meestal als landbouwgrond in cultuur gebracht. Met de ontvangen gelden werden de in het gebied liggende wegen en bruggen onderhouden. Dergelijke organisatiestructuren hebben reeds vanaf de middeleeuwen bestaan.

In de Franse tijd was de Buurt van Lunteren en Meulunteren in verval geraakt. Pas in 1822, en later in 1825 nogmaals, werden alle geërfdn opgeroepen orde op zaken te stellen betreffende het buurtbestuur. Echter, pas vanaf 1842 vonden er weer regelmatig vergaderingen plaats en hield men zich weer bezig met bosaanplant en het graven van grint uit de berg. De Markewetten van 1847 en 1886 beoogden te stimuleren dat alle gronden naar omvang juridisch verdeeld zouden worden onder de geërfdn. Nadat in 1865 het voorstel in een Buitengewone Buurtspraak in de Buurt van Lunteren en Meulunteren over beëindiging van de oude markeverhoudingen nog werd afgewezen, werd in 1887 wel tot verdeling van de buurtgronden besloten. De te verdelen grond werd in stroken verdeeld. De stroken die ver van het dorp Lunteren lagen, waren wat groter dan de stroken dichterbij.

Op 1 januari 1891 was er definitief een eind gekomen aan het eeuwenlange gemeenschappelijke bezit van de boeren en burgers van de Buurt Lunteren en Meulunteren. Notaris Van den Ham liet iedereen die zijn grond wilde verkopen weten dat hij bereid was die van hen over te nemen. Veel boeren hadden liever geld dan een stukje heide waarmee ze zich toch geen raad wisten. In korte tijd slaagde Van den Ham erin grote percelen heidegrond aan te kopen, waarbij zijn belangstelling in eerste instantie uitging naar de twee hoogste punten: de zogenaamde 'hoge Berg' en de Galgenberg, waar nu de koepel staat. Vanwege hun ligging waren die toch al niet voor landbouwdoeleinden geschikt. Op die manier wist Van den Ham een aaneengesloten complex van ongeveer 130 ha te verwerven. Uiteindelijk is slechts één perceel nooit in handen gekomen van Van den Ham / Het Luntersche Buurtbosch.

2.2 Aanleg Luntersche Buurtbosch

Als ontwerp voor het latere Buurtbosch koos Van den Ham voor een bladmotief dat hij op een gegeven moment op een bladzijde in zijn agenda moet hebben neergekrabbeld. Later werd er een kaart van gemaakt waarop dat motief, telkens een steeltje met drie blaadjes werd ingetekend met daarbij de boomsoorten die moesten worden geplant. Dat originele stuk is in

het archief van de Lunterse Tuinbouwvereniging helaas niet terug te vinden. Het ontwerp zou een boom voorstellen met takken en bladeren. De stam en de takken vormden de hoofd- en zijpaden, de bladeren waren de te beplanten bospercelen. In 1889 startte de aanplant. De bospercelen werden bepot met grove den (in meest met de hand gespitte grond gezaaid) en enkele ander soorten naaldbomen. Van den Ham leidde zelf het uitzetten van de tekening in het terrein, bijgestaan door zijn rechterhand, Rutger Dinger.

Figuur 2.1

Notaris van den Ham inspecteert het werk. Aan het witte zand is goed te zien dat de stroken voor de lanen van loofhout diep werden gespit.

Figuur 2.2

Ingehuurde bosarbeiders overnachten nu en dan in een plaggenhut. Ook hier is goed het naar boven gespitte witte zand in de lanen te zien. Tevens is hier goed te zien dat er voor het loofhout van betrekkelijk groot plantmateriaal gebruik werd gemaakt.

3 HISTORISCHE REFERENTIES TEN AANZIEN VAN PADEN

Volgens lokale deskundigen is veel van wat er over de aanleg van het bos bekend is, in (publieks)publicaties verzameld. Deze betrekkelijk eenvoudig toegankelijke publicaties zijn bestudeerd (zie literatuur). Historische foto's kunnen een beeld geven van hoe de beplanting en de paden er in het verleden uit hebben gezien. Door het hele rapport worden illustratieve beelden met betrekking tot de paden en de beplanting vertoont uit de publicaties (zie literatuur). Hieronder wordt kort opgesomd wat er over het padenpatroon en laanbeplanting gevonden is.

1) Crebolder in 'De grote, Groene erfenis' (2012): De hoofdpaden in het bos kregen een breedte van zes meter en die van de zijpaden twee meter. Aan weerszijden van alle paden, in totaal meer dan 25 kilometer, werd een strook van twee meter, twee meter diep omgespit en vervolgens met loofbomen beplant. Daarbij ging het om Europese en Amerikaanse eiken, beuken en berken.

2) Uit een reisverslag gepubliceerd in 'Eigen Haard' (1902): ... *Welk spoor ontwart ons uit deze verbijstering van lanen? Straks, als wij den heuvel beklommen hebben, verheldert onze blik. Uit deze warreling van berkenglorie ontvouwt zich een weldoordacht plan; ...*

3) Uit de eerste editie van de 'Geïllustreerde Gids voor Lunteren en Omstreken' (1912): ... *strekt zich het oude en nieuwe plantsoen (Fislerwoud en Luntersche Buurtbosch) uit, beide hoofdzakelijk met dennen beplant. ... Dat is de weg naar den Koepel en den Galgenberg, gemakkelijk te vinden door groote Veluwsche keien met rood geschilderde punt. Hij voert u door vrij jonge, maar noch reeds heel wat schaduw biedende dennenaanplantingen, begrensd door eiken, beuken, platanen en andere loofbomen, ... De berg zelf, waarop de uitzichttoren gebouwd is, benevens de omliggende gronden, zijn dicht begroeid met donkere dennen omlijst, door loofhout en duidelijk kunt ge aan de lichtgroene strepen zien, waar de talrijke wegen en voetpaden zich kronkelen.*

4) Oud-boswachter Gert Ribbers in 'De grote, Groene erfenis' (2012):

- *Volgens de ideeën van Van den Ham werden de lanen aan weerszijden beplant met bepaalde bomen: vier beuken, vier fijnsparren, weer vier beuken, enzovoorts. Zo kwam er afwisseling in het bos en dat idee wordt ook nu nog in praktijk gebracht. De achterliggende percelen werden vervolgens met dennen opgevuld ....*
- *Oorspronkelijk werden er twintig soorten bomen in het Buurtbosch aangeplant. Later werden er dat veel meer, dat waren 'probeersels' van Dinger die het, al naar gelang hun herkomst, beter of juist slechter deden in het bos.*

5) Uit 'Enige grepen uit de geschiedenis van het Luntersche Buurtbos en uit het leven van de stichter van dit bos Notaris J.W. Th. W. van den Ham' (Dinger, 1958):

- Bij foto op de omslag: *Een der vele kruispunten van de uit de oorspronkelijke beplanting door Notaris van den Ham gespaarde lanen, waartussen perken van 8-jarige herbeplanting met douglas.*
- *Reeds in 1958 waren delen van het laanverband verdwenen;*
- Dinger geeft aan dat hij in 1958 stekken van de oorspronkelijk door Van den Ham gezaaide Lombardische populieren (één van de oudste hybride vormen (van oorspronkelijk zwarte populier)) ergens in het Buurtbos aan de gang te krijgen.
- Bij foto 7: *Een oudere opstand van Picea abies ontstaan uit de oorspronkelijke Buurtbos-laantjes. De gevelde tussenliggende opstanden van Pinus, zijn herbeplant met lariks.* Dit zou betekenen dat ook Picea abies als laanboom is toegepast of dat deze zijn doorgeschoten uit de tijdelijke kweekbedden waar de lanen ook voor werden gebruikt.

- Tijdelijke kweekbedden op een der vele oude lanen van het Buurtbos tussen 8-jarige douglas. (zie figuur 3.1).
- De randen van de bladeren werden loofhoutsingels, ook de tussenruimten³ werden loofhout. Voor de vulling der bladeren koos hij uitsluitend groveden.
- De meer dan 25 km lange singels werden alle 1 meter, dat wil zeggen 5 steek diep gespit.
- In het oostelijke vak en de drie zuidelijke blokken werd de dennenopstand door de Duisters kaalgekapt, waarbij men de loofhoutsingels heeft laten staan. ... De blokken ten zuiden van de Dennenhorst werden eveneens door de Duitsers kaalgekapt. De loofhoutsingels werden hier in de hongerwinter 1944/45 door de bevolking neergeslagen en voor brandhout gebruikt.
- De dichtheid van het padenpatroon, blijkt ook uit de hoeveelheid geplante loofbomen, die werden gebruikt voor de lanen, ten opzichte van de dennen, die in de bospercelen werden geplant: 100.000 loofbomen tegenover 600.000 dennen (Hingman, z.j.).

Figuur 3.1

Tijdelijke kweekbedden op een hoofdpad in het Buurtbosch met op de voorgrond 3-jarige Tsuga heterophylla en op de achtergrond 2-jarige douglas. (hoofd)paden werden blijkbaar gebruikt als tijdelijke kweekbedden. Tijdens het veldwerk is laanbeplanting van naaldbomen, waaronder Tsuga, aangetroffen. Mogelijk dat dit restanten zijn van de kweekbedden.

³Tussenruimten zijn geïnterpreteerd als de ruimte tussen de bladeren onderling.

Figuur 3.2

Een laanbeplanting met op de achtergrond het waterwerk. Uit deze foto lijkt te kunnen worden opgemaakt dat er bij de aanleg gebruik werd gemaakt van verschillende boomsoorten in dezelfde laan. Hier lijken bijvoorbeeld zomereik en berk te kunnen worden onderscheiden. Let ook op de grote keien die gebruikt werden bij de aanplant.

Figuur 3.3

Notaris Van den Ham tussen de jong aanplant en met op de achtergrond de eerste houten koepel.

4 ONTWIKKELING BUURTBOSCH IN KAARTBEELDEN

Het oorspronkelijk ontwerp van het Buurtbosch ontbreekt. Om te bekijken of en zo ja, wanneer, het bladpatroon op topografische kaarten verschijnt, zijn historische topografische kaarten bestudeerd. Een betrekkelijk eenvoudige bron om dat uit te voeren is via de website watwaswaar.nl. Onderstaande figuren zijn allemaal afkomstig van deze website.

Meest opvallende verschil tussen de verschillende kaartbeelden is dat het padenpatroon pas in 1931 voor het eerst op de topografische kaart verschijnt (figuur 4.6). Op de topografische kaart van 1951 verschijnt het patroon nogmaals (figuur 4.7), waarna op meer recentere kaarten het padenpatroon voor een groot deel weer verdwijnt. Verder is het interessant te zien dat op de kaart uit 1951 de oorlogsschade nog te zien is (met rode cirkel gearceerd). Dinger (1958) schrijft dat *'In het oostelijke vak en de drie zuidelijke blokken werd de dennenopstand door de Duitsers kaalgekapt, waarbij men de loofhoutsingels heeft laten staan.'*

Figuur 4.1

Topografische Militaire Kaart (Nettekening), 1830 - 1850 (bron: watwaswaar.nl)

Figuur 4.2

Topografische Militaire Kaart (Bonnenblad – kleur), 1897 (bron: watwaswaar.nl)

Figuur 4.3

Topografische Militaire Kaart (Bonnenblad – kleur), 1908 (bron: watwaswaar.nl)

Figuur 4.4

Topografische Militaire Kaart (Bonnenblad – kleur), 1914 (bron: watwaswaar.nl)

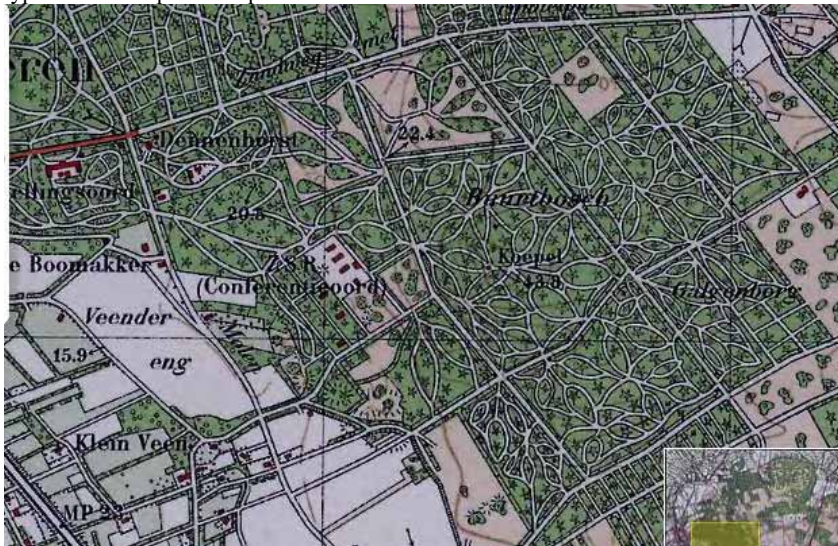
Figuur 4.5

Topografische Militaire Kaart (Bonnenblad – kleur), 1926 (bron: watwaswaar.nl)

Figuur 4.6

Topografische Militaire Kaart (Bonnenblad – kleur), 1931 (bron: watwaswaar.nl). Voor het eerst verschijnt het typerende lanenpatroon op kaart.

Figuur 4.7

Topografische kaart, 1951 (bron: watwaswaar.nl). De rode ovalen lijken een bevestiging van de bewering van Dinger (1958) voor kaalkap door de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog. Groen is bos en oranje/paars geen bos (waarschijnlijk heide).

Figuur 4.8

Topografische kaart, 1962 (bron: watwaswaar.nl). Het padenpatroon is t.o.v. de kaart uit 1951 veel minder gedetailleerd weergegeven. Het kaartbeeld van 1974 verschilt nauwelijks van deze kaart uit 1962.

Figuur 4.9

Topografische kaart, 1985 (bron: watwaswaar.nl). Het verschil met de kaarten uit 1962 en 1974 is zeer minimaal.

Figuur 4.10

Topografische kaart, 1995 (bron: watwaswaar.nl). Op deze kaart is het padenpatroon iets uitgebreid t.o.v. de kaarten uit 1962, 1974 en 1985.

5 HUIDIGE SITUATIE EN OPTIES VOOR INRICHTING EN BEHEER

In dit hoofdstuk worden algemene beheeradviezen op basis van het veldwerk en historische referentie gegeven. In Bijlage 1 is per deelgebied en traject specifiek beheer- en inrichtingsadvies gegeven. Hierbij moet worden opgemerkt dat (ook deze) adviezen getoetst moeten worden aan de keuzematrix (hoofdstuk 6) en dat de adviezen zijn geformuleerd, zonder dat het complete beeld van de inventarisatie van het Luntersche Buurtbosch en de waardering per laantraject is afgerond (zie randvoorwaarden 6.1). Bij de veldinventarisatie zijn zowel cultuurhistorische, ecologische en recreatieve aspecten meegenomen. Denk bijvoorbeeld in hoeverre de beplanting volledig is; mogelijk uit oorspronkelijke aanleg dateert; uit (voor het Buurtbosch) oude bomen bestaat; er al dan niet veel holten en spleten aanwezig zijn; VTA (Visual Tree Assessment, in verband met de veiligheid), etc.

Het Luntersche Buurtbosch is als complex aangewezen als Rijksmonument. Het complex bestaat uit: 'een UITZICHTTOREN (1913/1968) 'De Koepel' (1), een WATERPOMP (1913/1955) (2), een GEDENKBOOM met HEK en BANKEN (1914) (3) en een BOS AANLEG (1892) (4)⁴. In de toelichting over de waardering van het complex staat in het monumentenregister: 'Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een bijzondere bladvormige aanleg ...'. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het padenstelsel in de vorm van een tak en bladpatroon gewaardeerd wordt. Voor wat betreft de beplanting is dit als volgt geïnterpreteerd: lanen en bomenrijen accentueren de structuur, maar worden niet genoemd als onderdeel van het rijksmonument en zijn als zodanig geen doel op zich.

Het Luntersche Buurtbosch is het enige bos(ontwerp) in Nederland dat rijksmonument is. Daarom is het padenstelsel in de vorm van een tak en bladpatroon leidend in de adviezen omtrent het beheer van de laanbeplanting en bomenrijen. Gezien de unieke status van het bos is cultuurhistorie (het ontwerp) leidend in het beheer. De kaart uit 1931 (zie figuur 4.6) lijkt het meest recht te doen aan het ontwerp en geldt daarom als referentie. Uit het veldwerk (bijlage 1), blijkt dat er voor het geïnventariseerde Studiegebied A (zie figuur 1.3) van de 27 bladeren uit het ontwerp op de kaart uit 1931, nog 12 (46%) qua structuur in tact zijn, 6 (22%) deels weg zijn en 9 bladeren (34%) zijn helemaal verdwenen.

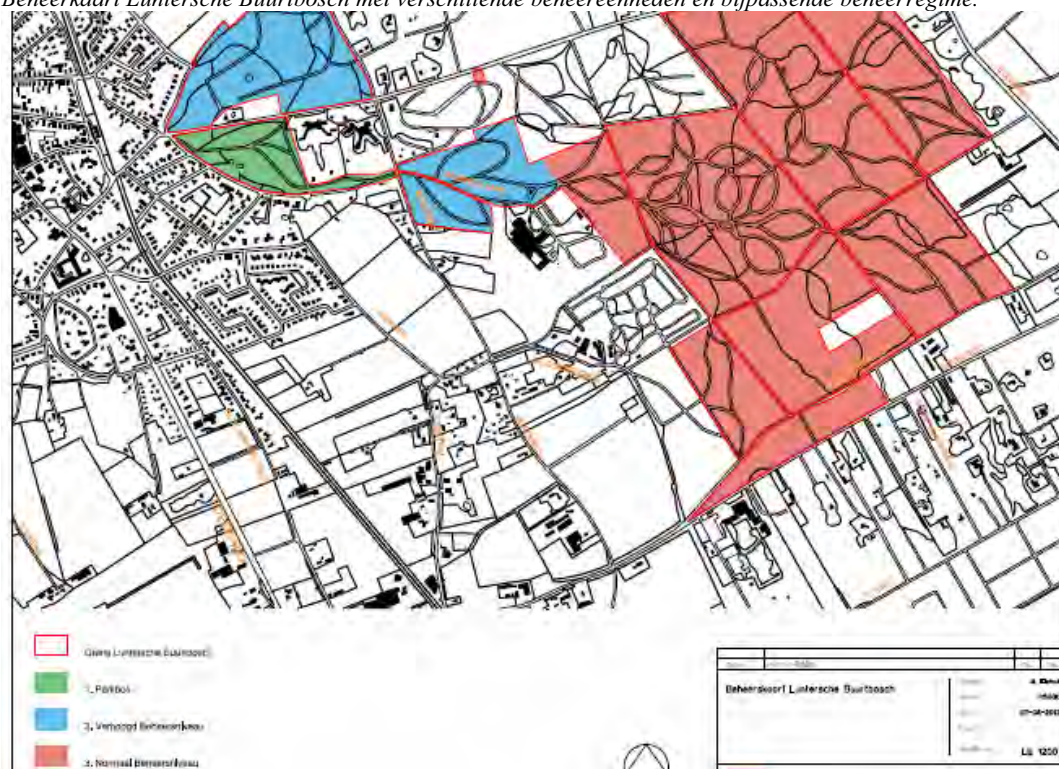
Het Buurtbosch kent verschillende beheereenheden. Beheereenheden op hun beurt kennen een passend beheerregime (zie figuur 5.1). Het ligt voor de hand om bij de keuze voor te nemen beheer- en inrichtingsmaatregelen hierop aan te sluiten.

---

¹ ⁴ <http://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>

Figuur 5.1

Beheerkaart Luntersche Buurtbosch met verschillende beheereenheden en bijpassende beheerregime.

5.1 Definities

- Bomenrij** rij bomen welke een uniform beeld creëert door gebruik van dezelfde soort, leeftijd, plantafstand en beheervorm.
- Laan** twee tegenover elkaar gelegen bomenrijen met een pad ertussen, welke een uniform beeld creëren door gebruik van dezelfde soort, leeftijd, plantafstand en beheer. Het plantverband van een laan bestaat uit 2 boomrijen in (in de regel) regelmatig driehoek verband geplant. Het plantverband van een dubbele laan bestaat uit 4 boomrijen in (in de regel) regelmatig driehoek verband geplant.
- Hoofdpad** Volgens Crebolder (2012) kregen de hoofdpaden in het bos bij het ontwerp een breedte van zes meter.
- Bijpad** Volgens Crebolder (2012) kregen de bijpaden in het bos bij het ontwerp een breedte van twee meter. Voor zover bekend, bestaat er geen kaart of bron die aangeeft wat hoofd- en wat bijpaden zijn.

5.2 Beheeropties ten aanzien van padenpatroon en beplanting

Zonder een volledige veldinventarisatie van het Buurtbosch en waardering van de beplanting en structuur is het niet mogelijk weloverwogen keuzes voor inrichting en beheer te maken. Bovendien dienen de belanghebbenden voor het maken van keuzes geconsulteerd en, zeker in het geval van het Buurtbosch, betrokken te worden. Hieronder worden wel op basis van het veldwerk (zie bijlage 1) opties voorgelegd.

Gezien de status van het Buurtbosch als rijksmonument, is het duidelijk dat het padenpatroon hoe dan ook hersteld zal moeten worden. Voor wat betreft de beplanting ligt het een stuk ingewikkelder. Hier kunnen de volgende opties worden onderscheiden:

1) *alle paden voorzien van een laanbeplanting, dan wel bestaande laanbeplanting behouden / verbeteren.*

Deze optie is niet realistisch gezien de padendichtheid ten opzichte van het bos. Zo kunnen paden op 5 tot 10 meter van elkaar liggen. Dit betekent dat er a) geen ruimte is voor een volwassen laanbeplanting langs beide paden en b) dat er (dan) geen ruimte is voor opgaand bos tussen de paden.

2) *alle beplanting in het bos laten opgaan.*

Ook deze optie is onwenselijk. Beplanting langs de paden hoort cultuurhistorisch gezien bij het Buurtbosch. Bovendien wordt beplanting langs paden ook vanuit recreatieve en ecologische aspecten zeer gewaardeerd.

3) *een deel van de paden voorzien van een beplanting.*

Deze optie ligt meer voor de hand, maar dan is het de vraag voor welke paden wordt gekozen. Hier kunnen verschillende mogelijkheden worden onderscheiden:

a) *hoofdpaden een laanbeplanting, bijpaden een bomenrij;*

b) *alleen specifieke delen van het Buurtbosch voorzien van beplanting (zonerings);*

c) *net als b kiezen voor zonerings, maar dan door het hele Buurtbosch.*

Ad 3b) Denk hierbij bijvoorbeeld aan in het Parkbos en gebieden met Verhoogd beheerniveau (zie figuur 5.1), op termijn, zorgen dat er weer een laanbeplanting langs hoofdpaden en bomenrijen langs de bijpaden wordt ontwikkeld of hersteld. Hiermee wordt zorggedragen dat in elk geval in een belangrijk deel van het Buurtbosch de beplanting langs paden weer in oude luister wordt hersteld. In figuur 5.2 wordt dit geïllustreerd. In het verleden is op een dergelijke manier gewerkt. Zo heeft rond de druk bezochte koepel in de jaren negentig van de vorige eeuw herstelwerkzaamheden plaatsgevonden.

Ad 3c) Hierbij kan gedacht worden aan een 'verdund' patroon, waar volgens een, nader te bepalen, logische structuur door het hele Buurtbosch beplanting langs paden wordt ontwikkeld of hersteld. In figuur 5.3 wordt dit geïllustreerd.

Figuur 5.2 (l) en 5.3 (r)

Illustratie van zonerings in de ruimte links en verdund patroon rechts. Bij dit voorbeeld worden de groene delen hersteld / actief behouden.

5.3 Algemene (praktische) beheer- en inrichtingsopties

Padenstructuur

De padenstructuur en daarmee cultuurhistorie (het ontwerp) is leidend in het beheer. Lanen en bomenrijen accentueren de structuur, maar zijn geen onderdeel van het rijksmonument en als zodanig geen doel op zich. Daarom:

- oorspronkelijke structuur van de paden terugbrengen, handhaven en niet oorspronkelijke paden opdoeken, waarbij de kaart uit 1931 (zie figuur 4.6) de referentie is.
- enkele (onderdelen van) paden hebben in de loop der jaren een slingertracé gekregen. In het oorspronkelijk ontwerp komen geen slingerpaden voor. Alle paden zijn bol, hol of recht. Paden die van de oorspronkelijke structuur afwijken, dienen uiteindelijk in hun oorspronkelijke tracé hersteld te worden.
- het padenpatroon is zeer dicht. Verschillende paden raken elkaar nagenoeg. Dit betekent dat de ruimte voor lanen beperkt is. Een volgroeide laanboom kan eenvoudig een kroon ontwikkelen van 20 meter. Aan het padenstelsel (het rijksmonument) kunnen geen concessies worden gedaan, maar aan het uiterlijk van de paden mogelijk wel. Er kan gedacht worden aan alternatieve methoden om de padenstructuur te accentueren, bijvoorbeeld:
  - niet overal een laan, maar ook bomenrijen aan te leggen. Dit vergt minder ruimte. Bovendien geeft het op verschillende plekken mogelijkheden om oude laanbomen te handhaven, omdat slechts aan één kant ruimte gemaakt moet worden. Dit komt het ecologisch functioneren van het bos ten goede. Ook vanuit kosten oogpunt kunnen bomenrijen een argument zijn. Bomenrijen liggen bij de bijpaden voor de hand.
  - door het voor een groot deel van het Buurtbosch gehanteerde beheer van geïntegreerd bosbeheer, met een streven naar menging en meer inheemse boomsoorten, is de afwisseling in het bos en dus ook in de verschillende bladeren beperkt. Om het patroon verder te accentueren kan gedacht worden aan het hanteren van verschillende beheerregimes in verschillende bladeren. Of het aanplanten van / verjongen gericht op één of enkele soorten per blad.
  - overwegen om (op termijn) doorgaande structuren (paden) en/of de hoofdpaden een ander accent mee te geven. Bijvoorbeeld deze altijd laten bestaan uit een laan, terwijl de bijpaden (op termijn) een bomenrij kennen. Of specifiek kiezen voor één soort, bijvoorbeeld beukenlaan voor de hoofdpaden. Goed voor de herkenbaarheid en laat voldoende ruimte voor experimenten en andere soorten langs andere paden.
  - schaduw verdragende struik- en boomsoorten gebruiken. Voor dergelijke soorten hoeft minder van de aangrenzende opstand verwijderd te worden om toch een succesvolle aanplant te kennen.

Beplanting

Boomsoorten

Het patroon van bladeren en bladranden is bij de aanleg ingevuld naar de in die tijd heersende bodemomstandigheden, bosbouwkundige kennis en beschikbaarheid van bosplantsoen. De bodem heeft zich sinds die tijd verder ontwikkeld, net als de bosbouwkundige kennis en de beschikbaarheid van bosplantsoen. Om die redenen kunnen diverse boomsoorten in de verschillende rijen/lanen worden gebruikt, waarbij voorgesteld wordt wel maximaal één boomsoort per traject te gebruiken. Ook soorten die momenteel niet in het Buurtbosch voorkomen, kunnen gebruikt worden, mits ze passen bij de groeiplaats en niet invasief of anderzijds negatieve effecten kennen. Mogelijk dat er bijvoorbeeld kansen liggen voor de ratelpopulier. Een soort die onder meer, voor bomen, in korte tijd tot een flinke omvang kan komen en daarmee een belangrijke ecologische rol voor het betrekkelijk jonge Buurtbosch kan vervullen. Gebruik van verschillende boomsoorten komt ook de

stabiliteit en daarmee het duurzaam voorkomen van de bomen ten goede. Zo wordt bijvoorbeeld de kans op aantastingen en ziekten van gehele perceel gespreid.

Leeftijd

Bomenrijen en lanenstelsels van verschillende leeftijden en verschillende soortensamenstelling zijn van belang voor het duurzaam (in de tijd) voorkomen van imposante bomenrijen en lanen, met alle bijkomende voordelen voor ecologie en beleving. Daarnaast draagt het bij aan spreiding van de onderhoudswerkzaamheden en hiermee de kosten. Het moment van verjongen / aanplanten van lanen en bomenrijen kan hiermee mede worden bepaald. Daarom is het van belang dat het complete Buurtbosch geïnventariseerd wordt (zie 6.1).

Plantafstand

Om te kunnen bepalen wat de wenselijke plantafstand is, moet eerst bepaald worden of er direct op de uiteindelijke plantafstand gepland gaat worden, of dat gewerkt wordt met een dunning (om en om). Onderstaande zijn voorbeelden van de uiteindelijk wenselijke plantafstanden (richtlijnen). Het is in elk geval wenselijk dat laanbomen en bomen in bomenrijen op regelmatige afstand geplant worden. Onderstaande soorten komen momenteel voor in het Buurtbosch, maar de soortkeus hoeft hier niet toe beperkt te worden (zie boomsoorten).

- beuk 7 meter in de rij
- berk 6 meter in de rij
- eik 8 meter in de rij
- grove den 6 meter in de rij
- lariks 6 meter in de rij
- spar 6 meter in de rij
- tamme kastanje 8 meter in de rij
- walnoot 8 meter in de rij

Aanplant

Zorg ervoor dat de bodem doordringbaar is (eventuele verdichtingslagen opheffen), kies de juiste boomsoort voor de juiste bodem en de gewenste plantafstand. Denk ook aan de herkomst (autochtoon, selectie materiaal, etc.). Er dient in rechte regelmatige rijen geplant te worden, na eventuele plaatsing van (voldoende lange) boompalen. Desgewenst wildbescherming aanbrengen. Aanplanten op juiste wijze (voorkom beschadiging aan boom en wortel, planten op de juiste diepte) in voor- of najaar, mits het niet te warm of te koud is. Zie Jansen *et al* (2009) voor meer informatie.

Na aanplant

- in tijden van (extreme) droogte jonge aanplant tijdig voorzien van watergiften.
- rijen en lanen tijdig inboeten met vergelijkbaar plantmateriaal.
- indien boompalen en beschermingsmiddelen geen functie meer hebben, deze tijdig en zonder schade aan de bomen toe te brengen verwijderen.

Begeleidingssnoei

Ten behoeve van veiligheid en kwalitatief hoogwaardige beplanting. Na aanplant dienen jonge bomen te worden gesnoeid. Zowel direct na aanplant om de kans op het succesvol aanslaan te vergroten als op de lange termijn. Ongewenstheden welke op lange termijn risico's kunnen veroorzaken zoals dubbele koppen, plakoksels en elleboogtakken met beleid verwijderen. Indien gewenst bomen in deze fase opkronen. Corrigerende snoei, indien noodzakelijk, over de jaren herhalen. Beter een extra snoeironde inlassen, dan teveel in eenmaal snoeien.

Opkronen

Ten behoeve van de beleving van het karakteristieke beeld van een laan of bomenrij en bovendien voor het creëren van vrij toegankelijke paden is het van belang nieuwe aanplant tijdig op te kronen. Vooraf dient het wenselijke takvrije stamstuk bepaald te worden. In veel gevallen is dat zes meter. Achterstallig onderhoud, waar hier en daar sprake van is in het Buurtbosch, dient ingelopen te worden door boomkronen gefaseerd te snoeien. Oftewel verspreid over een aantal jaren, de dikste (onderste) takken wegnemen. Bij naaldbomen levert dit veelal geen problemen op. Bij loofbomen komt dit nauw. Voorkom snoei waarmee grote snoeiwonden ontstaan en hiermee de kwaliteit en levensduur van de bomen op het spel staan.

Vrijstellen

- Oude bomen zijn de ecologische pijlers van het bos. Voor het ecologisch optimaal functioneren van het bos is de aanwezigheid van oude bomen, bij voorkeur op niet al te grote afstand van elkaar, van groot belang. Bovendien kunnen oude bomen cultuurhistorisch waardevol zijn, bijvoorbeeld omdat ze nog stammen uit de aanleg van het Buurtbosch of vanuit genetisch oogpunt. Laanbomen zijn in veel gevallen de oudste bomen van het Buurtbosch. Daarom is het zaak zorgvuldig met de oude bomen in lanen om te gaan. Waardevolle solitaire bomen behouden door concurrerende beplanting blijvend te verwijderen en nieuwe boomrijen op minimaal 12 meter van de stam en in alle gevallen buiten de bestaande kroonprojectie aan te planten. Waardevolle bestaande bomen (veelal solitaire beuken of eiken) met een goede levensverwachting behouden, ook als deze een rij of laan onderbreken, tenzij in het specifieke advies voor het traject anders is aangegeven.
- Behoudenswaardige boomrijen- en lanen vrijzetten door concurrerende beplanting te verwijderen. Voor de monumentale bomen in het Buurtbosch lijkt het verwijderen van de beplanting binnen een straal van minimaal zeven meter van de stam een goede graadmeter, maar vanzelfsprekend is dit afhankelijk van de breedte van de kroon. Dit geldt ook voor jonge beplanting, alle flora welke de groei belemmerd wegnemen. De boom moet voldoende ruimte hebben om vrij (recht) omhoog te kunnen groeien en zich rondom te kunnen ontwikkelen.

Veiligheid

Als beseigenaar dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Doorgaande paden zo veilig mogelijk houden. Dit kan door boomveiligheidsonderzoek (VTA, Visual Tree Assessment) uit te (laten) voeren, de resultaten goed vast te leggen en de daaruit volgende maatregelen tijdig uit te voeren (denk aan dood hout snoei, specifieke snoeiingrepen of in het uiterste geval kap).

Markante locatie

Het lijkt er op dat in het oorspronkelijke ontwerp op de oorspronkelijke bladpunten solitaire bomen hebben gestaan. Op figuur 5.4 lijkt dit ook te kunnen worden opgemaakt. Voor zover bekend, is het echter nergens gedocumenteerd. In een aantal gevallen staan deze bomen daadwerkelijk nog op hun plek. Daar waar de ruimte het toelaat, verdient het aanbeveling (op termijn) een boom te planten welke volledig mag uitgroeien tot een beeldbepalende boom. Bij voorkeur met de soort waaruit (oorspronkelijk) de laan bestond. Tenzij de soort onwenselijk is, vanwege slechte groei of invasief karakter. Het planten van zogenaamde 'boomproppen' is tevens een interessante optie. Hierbij worden meerdere bomen in één plantgat geplant, zodat ze uitgroeien tot meerstammige exemplaren.

Figuur 5.4

Notaris Dinger in het Buurtbosch. In het midden van de foto lijkt op de bladpunt een loofboom geplant te zijn, zonder dat deze deel uitmaakt van een laanbeplanting.

Personeel

Om de kwaliteit te waarborgen en in te staan voor hoogwaardige en duurzame laanstructuren, dient de uitvoering met kennis en zorg te worden uitgevoerd. Dit begint met gekwalificeerd personeel en het juiste toezicht, zowel binnen de eigen organisatie als bij uitbesteding van werkzaamheden.

Figuur 5.5

Gezien de breedte van het pad (net de spoorbreedte van het rijtuig), waarschijnlijk een zijpad (2 meter breed). De grove den lijkt tot aan het pad te zijn geplant, terwijl op de voorgrond er berken lijken te staan.

6 KEUZEMATRIX

Om prioriteiten te kunnen stellen in het beheer- en inrichting, is een keuzematrix opgesteld. Deze matrix verschaft duidelijkheid in waar als eerste aan de slag te gaan en tevens richtlijnen waarmee gestart kan worden. Echter, om voor het hele Buurtbosch dergelijke keuzes te kunnen maken, dient eerst aan de randvoorwaarden voldaan te worden (6.1).

6.1 Randvoorwaarden

1) Beschikken over een veldinventarisatie voor het hele Buurtbosch.

Voor dit project is een veldinventarisatie gemaakt van Studiegebied A (zie figuur 1.3). Om weloverwogen keuzes te maken in beheer en inrichting, is het van belang de complete padenstructuur van het Buurtbosch te inventariseren. Alleen als je weet wat je hebt, kunnen waarden toegekend worden en onderbouwd keuzes gemaakt worden in het beheer. Bij deze inventarisatie is het van belang ook te bepalen wat hoofd- en bijpaden zijn.

De huidige veldinventarisatie van Studiegebied A is gemaakt als pilot en als input voor het opstellen van de beheer- en inrichtingsadviezen en de keuzematrix. De in bijlage 1 voorgestelde adviezen, dienen getoetst te worden aan de keuzematrix.

2) Op basis van de veldinventarisatie een waardering uitvoeren.

Om prioriteiten in beheer- en inrichting aan te kunnen geven, is het van belang een waardering van het functioneren van de huidige padenstructuur en beplanting uit te voeren. Hoe functioneert bijvoorbeeld een beplanting ten aanzien van cultuurhistorie, ecologie, beleving, veiligheid, etc. Zo wordt ook voorkomen dat waardevolle paden en beplantingen, bijvoorbeeld door gebrekkig onderhoud, vroegtijdig aan waarde inboeten. Denk bijvoorbeeld aan laanbomen nog stammend uit de eerste aanleg, die door concurrentie of technische gebreken (plakoksel bij beuk, of uitscheuren van Amerikaanse eiken in hongerlaantje) een verhoogd risico op vroegtijdig afsterven lopen.

6.2 Keuzematrix

Om te kunnen bepalen waar, welk type beheer- en inrichtingsmaatregelen genomen kunnen worden, dient de onderstaande matrix doorlopen te worden. De keuzevolgorde geeft ook de mate van prioriteit weer.

1) Waar als eerste aan de slag?

1.1 *Op locaties waar met recente werkzaamheden keuzes zijn gemaakt die niet binnen huidige richtlijnen passen (zie 5.2).*

Het is nu nog mogelijk om bijvoorbeeld recente aanplant die buiten de rij is geplant te verplanten, of juist bestaande bomen die zijn gebruikt als laanbeplanting tussen jonge aanplant te kappen en nog succesvol in te boeten. Binnenkort is het daarvoor te laat en blijven dergelijke verkeerde keuzes decennia zichtbaar. In bijlage 1 zijn verschillende voorbeelden opgenomen.

1.2 *Op markante locaties.*

Het ligt voor de hand om locaties die druk bezocht worden voorrang te geven bij werkzaamheden. Denk hierbij aan de hoofdpaden, toegangen tot het Buurtbosch, rondom de koepel, het Parkbos en gebieden met Verhoogd beheerniveau (zie figuur 5.1).

1.3 *Op locaties die bij de waardering een hoge waarde toegekend hebben gekregen.*

1.4 *Op locaties waar reguliere beheerwerkzaamheden gepland zijn.*

Het ligt kostentechnisch voor de hand om bij werkzaamheden ten behoeve van de padenstructuur

en beplanting, aan te sluiten bij reguliere beheerwerkzaamheden, zoals houtoogst of andere werkzaamheden die te combineren zijn.

2) Welke inrichtings- en beheermaatregelen hebben prioriteit?

2.1 Herstel padenpatroon

2.1.1 Momenteel loze verbindingen;

2.1.2 Halve bladeren herstellen;

2.1.3 Fouten in de loop van bestaande paden herstellen;

2.1.4 Ontbrekende hele bladeren herstellen.

2.2 Beplanting onder handen nemen.

Hierbij dient eerst bepaald te worden of het een hoofd- of een bijpad betreft en bovendien moet de beplanting gewaardeerd zijn. Boomtechnische aspecten als toekomstverwachting zijn hierbij van belang, maar een beplanting kan bijvoorbeeld ook als waardevol worden bestempeld als:

- het beplanting betreft uit de eerste aanlegfase;
- > 60% van de (oude) beplanting aanwezig is;
- de beplanting bestaat uit soorten met een beperkt voorkomen in het Buurtbosch;
- de leeftijd van de beplanting bijdraagt aan een gezonde leeftijdsspreiding van de lanen en bomenrijen over het gehele Buurtbosch;
- de beplanting bestaat uit ecologisch, recreatief of cultuurhistorisch waardevolle exemplaren. Denk hierbij aan bomen met veel holten, imposante exemplaren of bomen met een verhaal (hongerlaantje); etc.

2.2.1 Bestaande beplanting behouden, verzorgen en verbeteren

Denk hierbij aan:

- verkeerd (uit de lijn) geplaatste bomen verplanten of vervangen;
- spontane verjonging uit rij verwijderen en zorgen voor voldoende groeiruimte door concurrenten te verwijderen.

2.2.2. Vervanging, verjonging of aanplant

Wanneer tot vervanging, verjonging of aanplant wordt overgegaan, is het verstandig het volgende in overweging te nemen:

- is het een hoofd- of bijpad? Voor hoofdpaden kan ervoor gekozen worden een laan aan te leggen, terwijl bij bijpaden een boomrij voor de hand ligt;
- qua soorten geldt er feitelijk geen beperking, in lijn met filosofie van Van den Ham en mits het past binnen randvoorwaarden van groeiplaats, geen invasief karakter, etc;
- overweeg ook aan andere manieren om paden te accentueren, zoals struiken of andere beheervormen (hakhout, knotbomen, etc);
- overweeg alleen, in verband met het onderscheidend karakter, de bladeren van beplanting te voorzien. Zo ontstaat een duidelijker onderscheid tussen wat een hoofd- of bijpad van een blad is en wat een verbindingspad is.

LITERATUUR

Brink, H. van den, 'Van de Buurt voor de Buurt. Het ontstaan van het Lunterse Buurtbos'. In: van Beek, P. e.a. (red.) - Van woeste gronden. De ontwikkeling van bos, heide en zand in de gemeente Ede, 2005

Crebolder, G., 'De grote, groene erfenis.' Een eeuw Luntersche Buurtbosch (1912-2012), Stichting Het Luntersche Buutbosch, 2012

Dinger, H.L., Enige grepen uit de geschiedenis van het Luntersche Buurtbos en uit het leven van de stichter van dit bos Notaris J.W. Th. W. van den Ham, 1958

Hingman, W., Lunteren en zijn weldoener. z.p., z.j.

Jansen, P., M. Boosten, A. Winterink, M. van Benthem, De aanleg van nieuwe bossen, Stichting Probos, Wageningen, 2009

Jansen, P., M. van Benthem, Historische boselementen; geschiedenis, herkenning en beheer, Stichting Probos, Wageningen, 2005

Jansen, P., M. van Benthem, M. Boosten, Bosgeschiedenis en erfgoed; Handreikingen voor (veld)onderzoek, Stichting Probos, Wageningen, 2012

<https://www.ede.nl/fileadmin/monumentenregister/544.html>

<http://www.hetluntersebuurtbos.nl/>

<http://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>

www.watwaswaar.nl

Geraadpleegde deskundigen

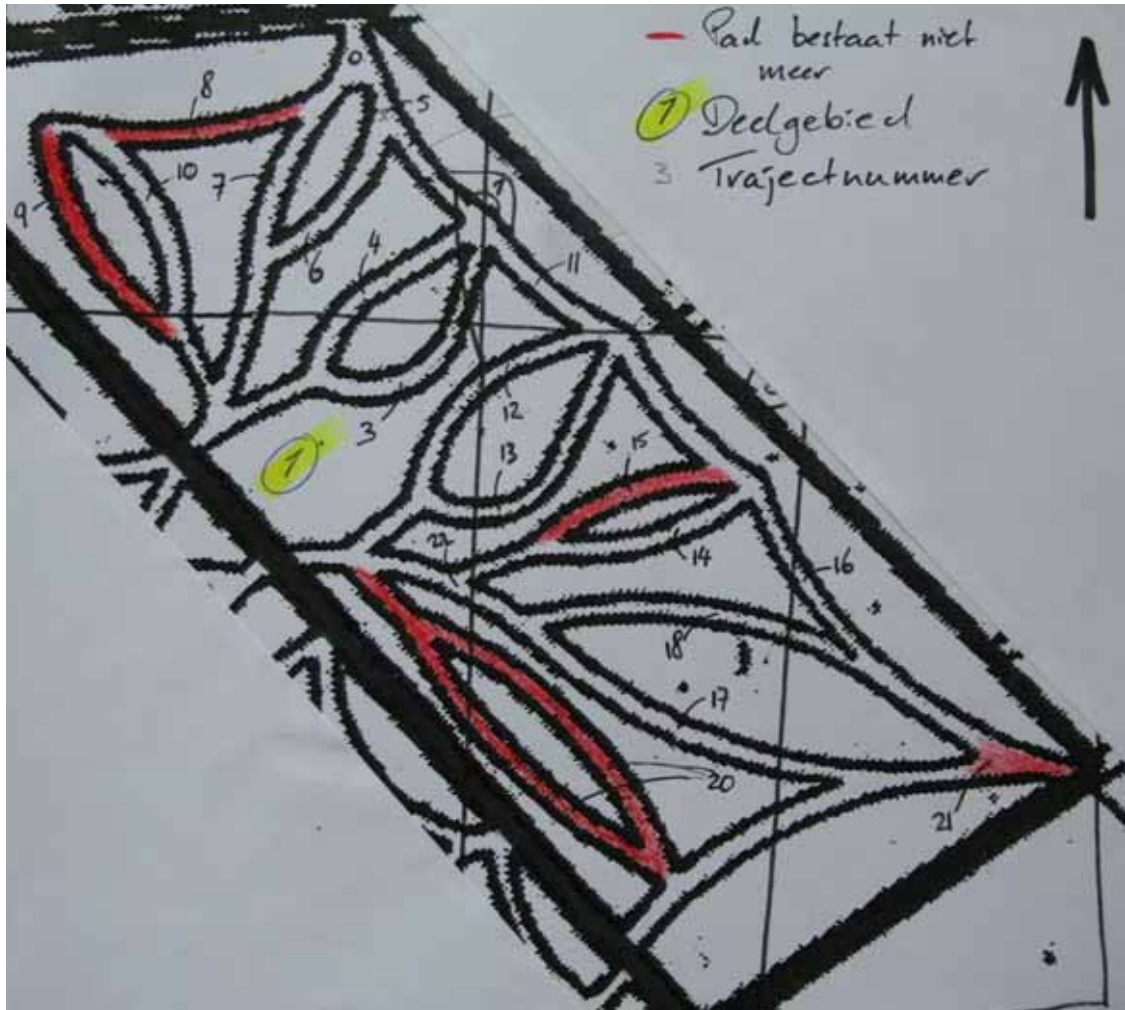
- Jochem van Gooswilligen, Beheerder Bossen, Gemeente Ede
- Jan Lub, Gemeente Ede
- Rinus Boortman, Gemeente Ede
- Gert Ribbers, oud-beheerder Luntersche Buurtbosch

BIJLAGE 1 BEHEER- EN INRICHTINGSADVIEZEN PER TRAJECT STUDIEGEBIED A

De beheer- en inrichtingsadviezen die hieronder per traject zijn opgesteld, zijn niet getoetst aan de beheer- en inrichtingsrichtlijnen (hoofdstuk 5). Ten tijde van het veldwerk waren deze richtlijnen nog niet vastgesteld. Het veldwerk heeft als input gediend om tot de richtlijnen en de keuzematrix te komen.

Deelgebied 1 (Traject 1 t/m 22)

Traject 1.0	Huidige Situatie			
Padenstructuur	deels aanwezig, het pad links van het hek hoort niet bij de oorspronkelijke padenstructuur, maar is ingebracht om rijtuigen te laten passeren			
Laanstructuur	enigszins aanwezig			
Plantafstand	3 tot 8 meter			
Boomsoort en DBH	Amerikaanse eik	(Quercus rubra)	40-70	cm
	zomereik	(Quercus robur)	35	cm
Boomstatus	vitaliteit	A. eik redelijk	zomereik	matig
	kwaliteit	A. eik redelijk	zomereik	matig
	levensverwachting	A. eik goed	zomereik	redelijk

Traject 1.0	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	- oorspronkelijke tracé, zeker voor deze entree herstellen, de lus welke van oorsprong niet in het tracé thuis hoort, verwijderen dik dood hout verwijderen uit de kronen van de Amerikaanse eiken	
Lange termijn	- als de Amerikaanse eiken het op termijn begeven, een nieuwe doorgaande laan planten	

Traject 1.1	Huidige Situatie			
Padenstructuur	deels aanwezig, de nieuw ingebrachte lus, wijkt af van de oorspronkelijke structuur. Deze lijkt aangelegd om de oorspronkelijke 'punt van het blad' af te maken. De nieuwe structuur voegt niets toe en zal door recreant niet of nauwelijks worden gebruikt			
Laanstructuur	deels aanwezig			
Plantafstand	5 tot 6 meter			
Boomsoort en DBH	6 zomereiken	(Quercus robur)	4	cm
	2 zomer eiken	(Quercus robur)	45	cm
	1 Japanse lariks	(Larix kaempferi)	45	cm
Boomstatus	vitaliteit	jonge eik en lariks goed	eik	redelijk
	kwaliteit	jonge eik en lariks goed	eik	matig
	levensverwachting	jonge eik en lariks goed	eik	redelijk

Traject 1.1	Voorstel te nemen maatregelen			
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé herstellen, door nieuwe pad op te heffen, waardoor het zicht op de afscheiding van de cultuurtuin van aangrenzende woning minder zichtbaar wordt, wat de beleving van het bos ten goede komt, er ontstaat meer ruimte voor opgaand bos - de in 2011/2012 geplante eiken verplanten 			

Traject 1.2	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, solitaire bomen aanwezig en recent jonge zomereik en beuk aanplant		
Plantafstand	aanplant 5 tot 8 meter		
Boomsoort en DBH	beuk	(Fagus sylvatica)	55-90 cm
	zomereik	(Quercus robur)	55 cm
	beuk	(Fagus sylvatica)	4 cm
	zomereik	(Quercus robur)	4 cm
Boomstatus	vitaliteit	beuk en verjonging goed	eik redelijk
	kwaliteit	beuk en verjonging goed	eik matig
	levensverwachting	beuk en verjonging goed	eik redelijk

Traject 1.2	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - fraaie solitaire bomen met een goede toekomstverwachting en conditie de ruimte geven, 15 meter daaromheen niet planten en opslag wegnemen - de in 2011/2012 aangeplante beuken gestructureerd in één lijn, met dezelfde plantafstand herplanten - aanplant zomereik verwijderen
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - op lange termijn als solitaire bomen aan vervanging toe zijn het geheel verjongen

Traject 1.3	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig, pad ligt op 7 meter afstand van aangrenzende pad
Laanstructuur	afwezig, enkele oude zomereik en lariks langs het pad, volwaardige laanstructuur op dit en aangrenzende pad is niet haalbaar
Markering bladpunt	beuk

Traject 1.3	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- wanneer wenselijk de structuur accentueren, d.m.v aanplant van een bomenrij, beuk in bladpunt gefaseerd vrij stellen
Lange termijn	- dit pad uiteindelijk van laanbomen voorzien, wanneer de aangrenzende laan aftakelt, dit komt op termijn ten goede aan de leeftijdsspreiding

Traject 1.4	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, deels rij met lariks aanwezig, tevens enkele oude zomereiken		
Markering bladpunt	beuk (zie 3)		
Plantverband	4 tot 5 meter		
Boomsoort en DBH	lariks	(Larix kaempferi)	30-40 cm
Boomstatus	vitaliteit	lariks	goed
	kwaliteit	lariks	goed
	levensverwachting	lariks	goed

Traject 1.4	Voorstel te nemen maatregelen		
Korte termijn	- bestaande bomen met stokzaag opkronen, zodat de rijstructuur wordt geaccentueerd en er meer een 'kathedraal effect' ontstaat pad vrijmaken		

Traject 1.5	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	restant aanwezig			
Markering bladpunt	beuk			
Boomsoort en DBH	Amerikaanse eiken	(<i>Quercus rubra</i>)	70	cm
	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	4-8	cm
Boomstatus	vitaliteit	A. eiken	matig	
	kwaliteit	A. eiken	matig	
	levensverwachting	A. eiken	matig	

Traject 1.5	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - solitaire bomen verwijderen tot aan het hakhout van Amerikaanse eiken (hongerlaantje) t.b.v. aanplant van een beukenlaan - hoekje met in 2011/2012 aangeplante beuken verwijderen, deze kunnen worden gebruikt als aanplant voor een nieuwe laan. - solitaire beuk op de punt van het blad behouden
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - beukenlaan aanplanten in gestructureerd plantverband

Traject 1.6	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig, bestaande uit het beroemde ‘hongerlaantje’, breed uitgegroeide hakhoutstoven van Amerikaanse eik, welke, volgens de overlevering, hun typische groeivorm hebben verkregen na kap door de lokale bevolking in de winter van 1944/45.		
Markering bladpunt	lariks		
Plantverband	9 tot 13 meter		
Boomsoort en DBH	Amerikaanse eik	(Quercus rubra) nvt, meerstammig	
Boomstatus	vitaliteit	A. eik	goed
	kwaliteit	A. eik	matig
	levensverwachting	A. eik	goed

Traject 1.6	Voorstel te nemen maatregelen		
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - waar nodig kronen uitdunnen om te voorkomen dat de stoven uit elkaar scheuren. Let op: wees terughoudend, voorkomen moet worden dat de stoven hun karakteristieke vorm verliezen. Dus alleen daar waar strikt noodzakelijk. - dood hout, gezien de zorgplicht en druk belopen pad, op korte termijn verwijderen 		
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - dik dood hout boven belopen pad, blijvend verwijderen i hakhout opnieuw afzetten en kijken of de stoven weer uitlopen ii een nieuwe hakhoutcultuur opzetten, bij voorkeur van Am. eik iii de voorliggende beukenlaan doortrekken (zie traject 5) 		

Traject 1.7	Huidige Situatie
Padenstructuur	oorspronkelijke tracé niet meer volledig aanwezig, oude structuur lijkt nog herkenbaar te zijn tussen oude lariksen naast het bestaande pad
Laanstructuur	afwezig
Markering bladpunt	lariks (zie 1.6)

Traject 1.7	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- oorspronkelijke tracé herstellen, de route kan reeds bepaald worden, maar het is het overwegen waard om het pas aan te leggen als de lariksen kaprijp zijn
Lange termijn	- beuk of lariks, qua soorten ligt een keuze voor beuk voor de hand omdat deze hoek reeds een zwaarder accent op beuken kent. Lariks, omdat dit de historisch verantwoorde keus lijkt te zijn en lariks goed groeit in dit deel van het Buurtbosch.

Traject 1.8	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig
Laanstructuur	afwezig

Traject 1.8   Voorstel te nemen maatregelen

- Korte termijn   - oorspronkelijke tracé herstellen, deze loopt mogelijk langs de Westerse hemlockopstand. De oude stobben van Amerikaanse eiken (mogelijk de oude laanbeplanting) kunnen aanknopingspunten zijn voor het oorspronkelijke verloop van het pad.

Traject 1.9   Huidige Situatie

Padenstructuur   afwezig

Laanstructuur   afwezig

Traject 1.9   Voorstel te nemen maatregelen

Korte termijn   -   tracé opnieuw aanleggen

Traject 1.10   Huidige Situatie

Padenstructuur   aanwezig

Laanstructuur   afwezig

Traject 1.11	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig, maar lijkt af te wijken van oorspronkelijke structuur			
Laanstructuur	afwezig, restant oude eik is aangevuld met beuk			
Boomsoort en DBH	beuk	(Fagus sylvatica)	5	cm
	zomereik	(Quercus robur)	30-45	cm
Boomstatus	vitaliteit	beuk goed	zomereik	redelijk
	kwaliteit	beuk goed	zomereik	matig
	levensverwachting	beuk goed	zomereik	redelijk

Traject 1.11	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé herstellen - fraaie en solitaire bomen met een goede toekomstverwachting en conditie de ruimte geven, 15 meter daarom heen vrij houden - de in 2011/2012 geplante bomen, gestructureerd in één lijn en op dezelfde plantafstand herplanten

Traject 1.12	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, deels rij aanwezig		
Markering bladpunt	douglas (west) en beuk(?)		
Plantafstand	5 tot 9 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	5-10 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	goed	
	levensverwachting	goed	

Traject 1.12	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - verjonging aan de kant waar de jonge eiken zich voornamelijk bevinden doortrekken met eik - oudere eiken (2 stuks) uit de rij verwijderen en nieuwe eiken aanplanten - douglas uit de rij verwijderen - ook aan de zijde met oudere eiken, de enkele eik die uit de rij staat, verwijderen - douglas en beuk op de hoek behouden

Traject 1.13	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	deels aanwezig, beuk en zomereik restanten van de oude laan (mogelijk restanten van de oorspronkelijke aanleg), deels jonge aanplant			
Markering bladpunt	tsuga en (kwijnende) douglas			
Plantafstand	verjonging 5 tot 7 meter			
Boomsoort en DBH	beuk	(Fagus sylvatica)	70	cm
	zomereik	(Quercus robur)	70-90	cm
	zomereik (en mogelijk beuk)	(Quercus robur)	4- 8	cm
Boomstatus	vitaliteit	eik matig	verjonging goed	beuk goed
	kwaliteit	eik matig	verjonging goed	beuk matig <small>muv. plakoksels</small>
	lev.verw	eik redelijk	verjonging goed	beuk redelijk

Traject 1.13	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - aanplant vrij zetten (7 m aan de boskant) - begeleidingssnoei uitvoeren - spontane opslag tussen rij en pad verwijderen - inboeten met zomereik, evt. aanplant van beuk door zomereik vervangen - opslag pad maaien

Traject 1.14	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	aanwezig, deels oude bomen en deels ingeboet, onvoldoende ruimte om volwaardige laan te realiseren			
Markering bladpunt	beuk (westzijde)			
Plantafstand	verjonging 4 tot 6 meter			
Boomsoort en DBH	oude zomereik	(Quercus robur)		cm
	2 beuk	(Fagus sylvatica)	30-65	cm
	jonge beuk	(Fagus sylvatica)	3-12	cm
Boomstatus	vitaliteit	beuk goed	eik matig	
	kwaliteit	beuk goed	eik matig	tot redelijk
	levensverwachting	beuk goed	eik redelijk	

Traject 1.14	Voorstel te nemen maatregelen			
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - begeleidingssnoei uitvoeren - er is weinig ruimte om een volwaardige laan te realiseren, bovendien is nu deels voor behoud van de oude bomen gekozen en daarbij in te boeten. Aanbevolen wordt hier te kiezen voor het behouden van (alleen) de oude exemplaren aan de oostzijde (waar zich ook het gros bevindt) en de aanplant en verjonging te verwijderen uit de rij. - de aanplant aan de westzijde dient ingeboet te worden, op regelmatige afstand gezet, rondom vrijgezet te worden (7 m aan de boskant) en de ene oude zomereik uit de rij verwijderen. Op termijn kan deze aanplant de functie en uiterlijk van de oude bomen overnemen. 			

Traject 1.15	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, drie oude eiken, mogelijk voormalige laanbeplanting, lijken het oude tracé te accentueren (achter de imposante beuken aan de westzijde)
Laanstructuur	afwezig

Traject 1.15	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- tracé opnieuw aanleggen

Traject 1.16	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, tracé wijkt af van oorspronkelijke liggen door slinger		
Laanstructuur	afwezig, wel aantal oude douglas en fraaie loofbomen		
Ecologie	ecologisch waardevol gezien de oude en aftakelende bomen, fraaie holten in beuk		
Boomsoort en DBH	douglas	(Pseudotsuga menziesii)	cm
	zomereik	(Quercus robur) 50-70	cm
	beuk	(Fagus sylvatica) 50-70	cm
Boomstatus	vitaliteit	beuk goed	eik redelijk
	kwaliteit	beuk goed	eik redelijk
	levensverwachting	beuk goed	eik redelijk

Traject 1.16	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - beheren en behouden als oude bomen. Wanneer verval grootschalig intreedt, als geheel verjongen. Daarbij proberen de oorspronkelijke padenstructuur in ere te herstellen. De huidige structuur lijkt af te wijken - zorgplicht in acht houden

Traject 1.17	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig		
Ecologie	waardevol, gezien grote hoeveelheid holten in oude bomen		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	45-50 cm
	ruwe berk	(Betula pendula)	45-50 cm
Boomstatus	vitaliteit	eik en berk	redelijk
	kwaliteit	eik en berk	redelijk
	levensverwachting	eik en berk	redelijk

Traject 1.17	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - de verjonging tussen het pad en de oude bomen (zomereiken) verwijderen, zodat je goed zicht krijgt op de bomen - aan het westeinde staan een aantal prachtige oude solitaire beuken (voorheen als markering van bladpunt (CHECK)). In 2011/2012 zijn aan het einde van deze laan een aantal beuken en op het eind een zomer eik geplant. Het is de vraag of deze zomereik het op termijn redt naast de beuken. Bovendien zal een eik hier het beeld dat met de solitaire beuken is gecreëerd verstoren. Aanbevolen wordt deze boom te verplanten.

Traject 1.18	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	deels aanwezig met imposante oude beuken en zomereiken			
Markering bladpunt	oostzijde beuk			
Boomsoort en DBH	zomereik	(<i>Quercus robur</i>)	50-60	cm
	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	70	cm
Boomstatus	vitaliteit	eik redelijk	beuk	goed
	kwaliteit	eik redelijk	beuk	goed
	levensverwachting	eik redelijk	beuk	goed

Traject 1.18	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oude bomen behouden - natuurlijke verjonging langs het pad en in de rij verwijderen - pad (structuur) weer in ere herstellen, momenteel wat rommelig - let op zorgplicht - verjonging pas na aftakeling huidige oude bomen

Traject 1.19	Huidige Situatie				
Padenstructuur	aanwezig				
Laanstructuur	aanwezig, zij het met onregelmatige plantafstand, soort en leeftijd. Een groot deel van de beplanting aan dit pad is recent en voor het LBB vrij grootschalig aangeplant. Daarbij zijn er oudere bomen behouden die nu al dan niet in de rij staan.				
Plantafstand	4 tot 5 meter				
Boomsoort en DBH	jonge zomereik	(Quercus robur)	4	cm	
	beuk	(Fagus sylvatica)		cm	
	zomereik	(quercus robur)		cm	
	ruwe berk	(Betula pendula)		cm	
Boomstatus	vitaliteit	beuk slecht	berk matig	zomereik	matig-redelijk
	kwaliteit	beuk slecht	berk matig	zomereik	matig-redelijk
	lev.verw.	beuk slecht	berk matig	zomereik	matig-redelijk

Traject 1.19	Voorstel te nemen maatregelen				
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - voorgesteld wordt hier het hele stuk te verjongen, incl. de bestaande oudere bomen. Dit is één van de weinige plekken in het LBB waar, zonder al te grote opofferingen aan oude bomen, een volwaardige laan gepland kan worden. - verjonging discussie, kan ook voor ecologie gekozen worden en pas op termijn verjongen. Nu half, half. 				

Traject 1.20	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, oorspronkelijk tracé lijkt te herkennen aan aantal oude bomen
Laanstructuur	afwezig

Traject 1.20	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- gezien dichtheid padenstructuur hier overwogen alleen een smal wandelpad aan te leggen in oorspronkelijk patroon, zorgt voor afwisseling

Traject 1.21	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, oorspronkelijke padenstructuur is met moeite te herkennen
Laanstructuur	afwezig

Traject 1.21	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- bij deze ingang tot het Buurtbosch is de oorspronkelijke padenstructuur moeilijk te herkennen. Het verdient aanbeveling bij reconstructie/verjonging in deze hoek ook dit onderdeel aan te pakken

Traject 1.22	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig, fraai open stukje met aangelegd heideveldje, jeneverbes en prachtig zicht op de monumentale beuken
Laanstructuur	deels aanwezig

Traject 1.22	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - de beuken zijn het accentueren waard en momenteel ontleemt de aanplant en spontane verjonging aan de noordwest kant enigszins het zicht op deze bomen (vanuit het westen gezien). Bovendien wordt de padenstructuur hier niet geaccentueerd. Overwogen kan worden hier (in volgorde van wenselijkheid): <ul style="list-style-type: none"> i. opslag naaldbomen verwijderen ii. een mantel-zoom vegetatie te creëren als een mooie overgang naar het pad en de heide in plaats van de huidige harde grens van bos naar het pad en open vegetatie. Er is weinig open fase en struweel in (dit deel) van het LBB en bovendien zorgt het voor afwisseling voor de recreant iii. de bosrand iets verder terug te zetten (tot aan de berk)

Studiegebied A

Deelgebied 2 (Traject 23 t/m 45)

Traject 2.23	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig, dubbele rij		
Plantafstand	3 meter in de rij en 1,5 meter tussen de rij		
Boomsoort en DBH	levensboom	(Thuja occidentalis)	20 - 40 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 2.23	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - opkronen van bomen aan de padzijde - opslag verwijderen (berk en enkele zomer eik). M.u.v. 2 solitaire beuken. Bij deze beuken de Thuja's onder de kroon van de beuken verwijderen. - gaten inboeten met levensboom - reeds gebleste fijnspar, levensboom en zomereik aan het eind van het traject vellen. De Douglas en Amerikaanse eik krijgen vervolgens meer ruimte.
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - laan meer ruimte geven (ten koste van aangrenzende bos)

Traject 2.24	Huidige Situatie	
Padenstructuur	aanwezig	
Laanstructuur	aanwezig	
Plantafstand	4,5 tot 5 meter	
Boomsoort en DBH	beuk (Fagus sylvatica)	5 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed
	kwaliteit	goed
	levensverwachting	goed

Traject 2.24	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oudere beuken en naaldbomen uit laan verwijderen - beukenlaan (uit 2011/2012) inboeten - beukenlaan doortrekken in strak plantverband

Traject 2.25	Huidige Situatie	
Padenstructuur	aanwezig, maar lijkt oorspronkelijke tracé niet te volgen	
Laanstructuur	afwezig, betreft bomenrij	
Plantafstand	3 tot 5 meter	
Boomsoort en DBH	beuk (Fagus sylvatica)	5 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed
	kwaliteit	goed
	levensverwachting	goed

Traject 2.25	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijk tracé pad herstellen - zomereiken en beuk (met plakksel) uit rij verwijderen (en hier ook inboeten) - beukenrij (uit 2011/2012) inboeten en doortrekken in strak plantverband - bij voorkeur recente aanplant verplanten en op regelmatige afstand zetten - er zijn drie zomer eiken in de beukenrij geplant (op het donkerste deel). Twee kunnen vervangen worden door beuk en de laatste hoeft niet ingeboet te worden. - solitaire grove den behouden

Traject 2.26	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, tracé bestaat niet meer. Twee oudere beuken lijken begin van het tracé te markeren (zie onderstaande foto)
Laanstructuur	afwezig

Traject 2.26	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- oorspronkelijk tracé pad herstellen

Traject 2.27	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, maar lijkt slechts deels oorspronkelijke tracé te volgen. Het lijkt erop dat het oorspronkelijke tracé geaccentueerd wordt door de rij van berk. Resterende deel kent een slingerstructuur (zie onderstaande foto)		
Laanstructuur	afwezig, er is deels sprake van een boomrij		
Plantafstand	2 tot 6 meter		
Boomsoort en DBH	ruwe berk	(Betula pendula)	15-30 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		matig
	levensverwachting		goed

Traject 2.27	Voorstel te nemen maatregelen		
Korte termijn	- oorspronkelijk tracé van het pad herstellen		
Lange termijn	- wanneer huidige aanplant aan vervanging toe is, kan verjongd worden en kan bovendien worden overwogen er al dan niet een laan van te maken. Momenteel zorgt de ruwe berk in een omgeving van voornamelijk naaldhout voor afwisseling. Bovendien levert berk op betrekkelijk jonge leeftijd reeds een waardevolle bijdrage aan de biodiversiteit, o.a. vanwege het ontstaan van holten.		

Traject 2.28   Huidige Situatie

Padenstructuur   aanwezig

Laanstructuur   afwezig

Traject 2.28   Voorstel te nemen maatregelen

Traject 2.29	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig
Laanstructuur	afwezig
Markering bladpunt	lariks

Traject 2.29	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - lariks in het blad (tussen de twee paden) vrijstellen - overige lariks vellen om punt van het blad te accentueren

Traject 2.29	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig
Laanstructuur	afwezig
Markering bladpunt	Tsuga

Traject 2.29	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- tracé pad herstellen

Traject 2.30	Huidige Situatie		
Padenstructuur	deels aanwezig: pad stopt na ca. 25 m. Een aantal oudere beuken accentueren het tracé.		
Laanstructuur	afwezig		
Plantafstand	7 meter		
Boomsoort en DBH	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	30 – 40 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 2.30	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	- tracé pad herstellen	

Traject 2.31	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, het (slingerende) tracé lijkt af te wijken		
Laanstructuur	afwezig, mogelijk dat tsuga's als laanbeplanting hebben gediend.		
Boomsoort en DBH	Westerse hemlockspar	(Tsuga heterophylla)	23 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 2.31	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - Westerse hemlocksparverjonging op pad maaien - op andere (dan waar oude tsuga staan) bladpunt: beuk planten om punt te markeren en op termijn de rol van de oude beuk die iets verderop staat over te nemen

Traject 2.32   Huidige Situatie

Padenstructuur   aanwezig

Laanstructuur   afwezig

Traject 2.32   Voorstel te nemen maatregelen

- Korte termijn
- Westerse hemlocksparverjonging op pad maaien
  - op andere (dan waar oude tsuga staan) bladpunt: beuk planten om punt te markeren en op termijn de rol van de oude beuk die iets verderop staat over te nemen

Traject 2.33	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, er zijn op een deel van het tracé wel een aantal beuken geplant, zonder samenhang. Bovendien hebben de beuken weinig leefruimte.		
Markering bladpunt	omorikaspar		
Plantafstand	2,5 tot 5 meter		
Boomsoort en DBH	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	5 – 10 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 2.33	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - de jonge aanplant van beuk herplanten (zo groot mogelijke kluit pakken) met plantafstand 6 meter - de solitaire beuken behouden 	

Traject 2.34	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig, maar (slingerend) tracé lijkt af te wijken van oorspronkelijke patroon
Laanstructuur	afwezig, lariks (DBH 40 cm) lijkt de begeleidende beplanting te zijn (geweest)

Traject 2.34	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé pad herstellen - verjonging op pad verwijderen

Traject 2.35	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig
Laanstructuur	afwezig

Traject 2.35	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- solitaire bomen meer ruimte geven
Lange termijn	- op termijn laan aanplanten, bijvoorbeeld wanneer de solitaire beuken dusdanig zijn afgetakeld dat veiligheid in geding komt

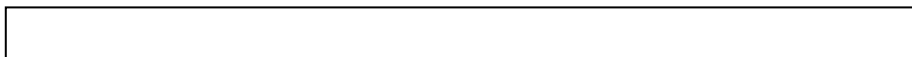

Traject 2.36	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	grotendeels afwezig. In het zuiden staan 6 oudere zomereiken, bovendien 3 jonge zomereiken geplant.		
Plantafstand	4 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik (Quercus robur)	30 – 45	cm (oudere exemplaren)
Boomstatus	vitaliteit	matig	
	kwaliteit	slecht	
	levensverwachting	matig	

Traject 2.36	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - huidige laanbeplanting (oude en jonge zomer eiken) kappen en beukenlaan aanplanten. Het is onderdeel van een doorgaande structuur. Indien onwenselijk het geheel in te planten (incl. traject 15 en evt. verder), dan is het heuveltje in de weg een logisch breekpunt - bij de verjonging kunnen de 2 solitaire beuken gespaard worden

Traject 2.37	Huidige Situatie
Padenstructuur	tracé wijkt af van oorspronkelijke ontwerp
Laanstructuur	zie traject 14

Traject 2.37	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- oorspronkelijke tracé paden herstellen

Traject 2.38	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig, maar door grote leeftijdsverschillen (op dit moment) en niet strak in de rij planten, geen gestructureerde laan		
Plantafstand	zomereik	3 tot 6 meter	
	beuk	2 tot 5 meter	
Boomsoort en DBH	zomer eik	(Quercus robur)	5 cm
	beuk	(Fagus sylvatica)	20 – 30 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed (zomereik/beuk)	
	kwaliteit	goed (zomereik)	matig laanboom (beuk)
	levensverwachting	goed (zomereik)	goed (beuk)

Traject 2.38	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - zorg voor uitzicht op de fraaie solitaire beuk door verjonging van naaldbomen, die het uitzicht verhinderen (zie foto), te kappen - de huidige inboet van zomer eik in een bestaande rij met oudere exemplaren beuk, heeft weinig kans van slagen. Ook is het twijfelachtig of de recente aanplant van zomer eiken aan de andere kant van het pad, kans van slagen heeft. Indien het wenselijk is dat op termijn hier een volwaardige laan ontstaat, wordt aanbevolen om: <ul style="list-style-type: none"> 1) De huidige, relatief jonge, beuken te kappen. Ze groeien schots en scheef, hebben plakoksels, staan niet recht in de rij, etc. 2) Te verjongen met nieuwe laanbomen. Er kan opnieuw voor beuk gekozen worden, maar dan is het verstandig ook de jonge aanplant van zomer eik te vervangen met beuk. Wanneer gekozen wordt voor zomer eik, dient er meer licht gecreëerd te worden door het aangrenzende bos verder terug te zetten.

Traject 2.39	Huidige Situatie	
Padenstructuur	aanwezig	
Laanstructuur	aanwezig	
Plantafstand	3 tot 7 meter	
Boomsoort en DBH	ruwe berk (Betula pendula)	5 – 10 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed
	kwaliteit	goed
	levensverwachting	goed

Traject 2.39	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - 12 meter vanaf de stam van de solitaire beuk (zie foto) consequent en op regelmatige afstand uitgevallen laanbomen inboeten (met ruwe berk). De laanbomen zijn nu nog relatief jong, zodat inboeten en op termijn nog een laankarakter realiseren, nog mogelijk is. - op een aantal plekken zijn bestaande bomen (ruwe berk en zomereik) als laanboom opgenomen. Deze bestaande bomen zijn veelal als laanboom van zeer matig kwaliteit en doen afbreuk aan het 'laan idee'. Deze bomen kunnen gekapt en ingeboet worden - behoud de solitaire zomer eik en beuk en plant geen bomen in de rij binnen 12 m vanaf de stam van deze solitaire bomen.

Traject 2.40   Huidige Situatie

Padenstructuur   afwezig

Laanstructuur   afwezig

Traject 2.40   Voorstel te nemen maatregelen

Korte termijn   -   tracé pad herstellen. Oude beuken lijken het oorspronkelijke tracé te markeren

Traject 2.41	Huidige Situatie	
Padenstructuur	aanwezig	
Laanstructuur	afwezig. Nog restant van recente aanplant ruwe berk.	
Plantafstand	5 – 16 meter	
Boomsoort en DBH	2 – 5 cm	
Boomstatus	vitaliteit	goed
	kwaliteit	redelijk
	levensverwachting	goed

Traject 2.41	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - aanleg van berkenlaan (vervolg van traject 17) - solitaire zomer eik en douglas behouden

Traject 2.42	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, op een klein stukje na. Er is vooral sprake van een (jonge) boomrij		
Plantafstand	3 tot 5 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus Robur)	5 – 15 cm
Boomstatus	vitaliteit		goed
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 2.42	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - begeleidingssnoei bomen in de boomrij - uitval inboeten, ondanks dichte stand. Anders wordt uiteindelijk geen 'boomrij beeld' verkregen. - op een klein stukje zijn aan beide zijden van het pad bomen geplant. Echter, het is verstandig dit traject als boomrij te beheren . - zet de solitaire zomereik vrij
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - laanbomen meer ruimte geven

Traject 2.43	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, er is sprake van een (jonge) boomrij		
Plantafstand	5 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	5 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	goed	
	levensverwachting	goed	

Traject 2.43	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	- zet de jonge aanplant strak in de rij	
Lange termijn	- plaats (waar nog nodig) een fatsoenlijke (hogere) boompaal (zie foto)	

Traject 2.44	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, er staan enkele individuele oude bomen die in een rij lijken te staan. Bovendien zijn er recent 4 zomer eiken geplant.		
Boomsoort en DBH	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	80 cm
	Japane lariks	(<i>Larix kaempferi</i>)	40 cm
	grove den	(<i>Pinus sylvestris</i>)	40 – 45cm
	zomereik	(<i>Quercus robur</i>)	4 – 6 cm
Boomstatus	vitaliteit	1 beuk matig, overig goed	
	kwaliteit	goed	
	levensverwachting	goed	

Traject 2.44	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	- zo lang mogelijk de fraaie oude solitaire bomen handhaven	
Lange termijn	- wanneer de solitaire bomen dusdanig aftakelen dat zij een gevaar voor de recreant vormen, kan er verjongd worden. Indien wordt beslist dat dit onderdeel uitmaakt van de doorgaande padenstructuur, kan hier voor het aanleggen van een beukenlaan gekozen worden.	

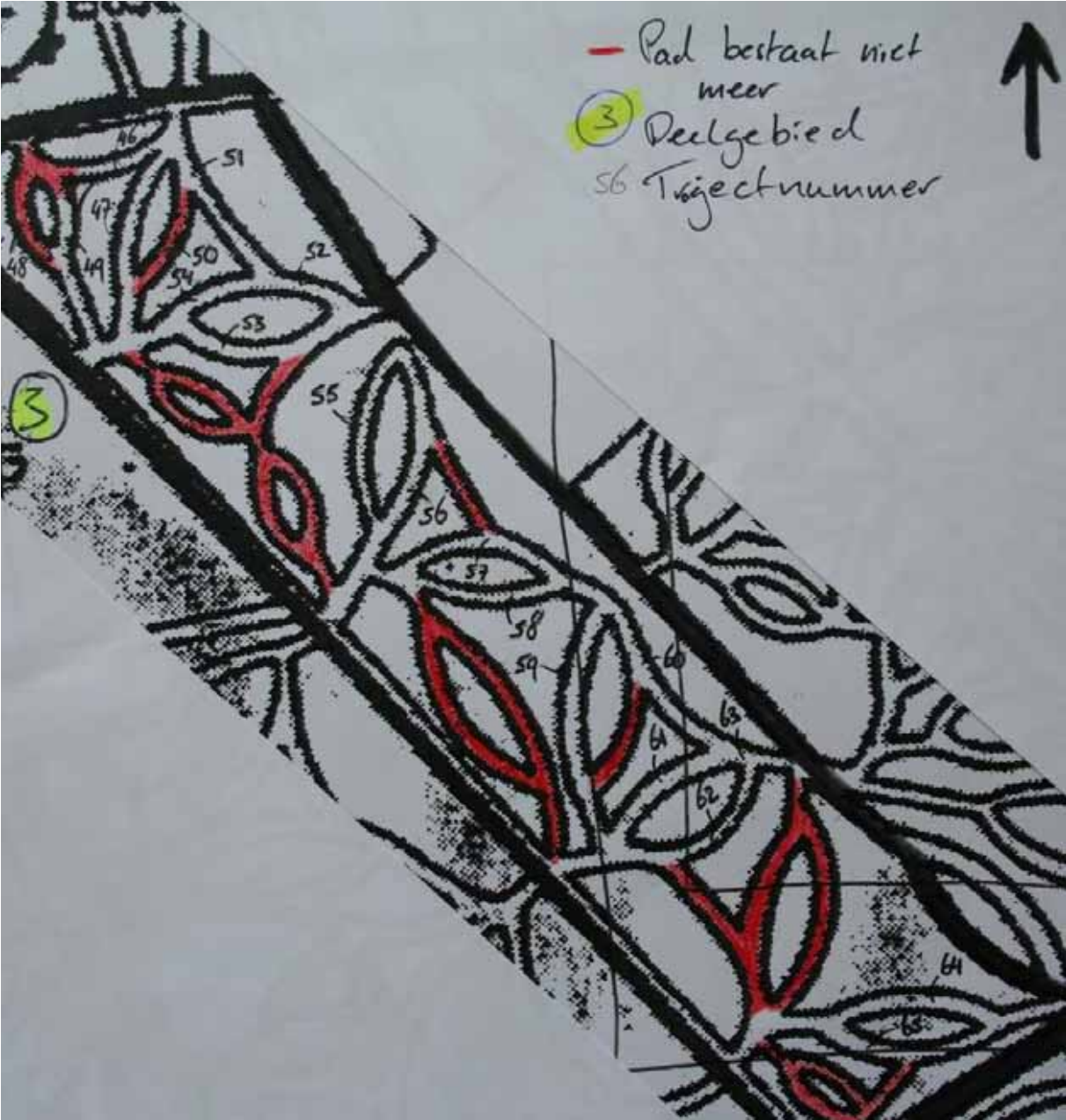
Traject 2.45	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig
Laanstructuur	afwezig

Traject 2.45	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- tracé pad herstellen, de oude beuken lijken het oorspronkelijke tracé te markeren (zie bovenstaande foto's)

Studiegebied A

Deelgebied 3 (Traject 46 t/m 65)

Traject 3.46	Huidige Situatie			
Padenstructuur	tracé wijkt af van oorspronkelijke ontwerp			
Laanstructuur	afwezig, solitaire zomereiken en beuken maakten mogelijk voorheen onderdeel uit van de laanbeplanting			
Boomsoort en DBH	gewone beuk	(Fagus sylvatica)	65cm	
	zomereik	(Quercus robur)	40cm	
Boomstatus	vitaliteit	beuken goed	zomereik	redelijk
	kwaliteit	beuken goed	zomereik	redelijk
	levensverwachting	beuken goed	zomereik	goed

Traject 3.46	Voorstel te nemen maatregelen			
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijk tracé pad herstellen, oude zomereiken en beuken geven mogelijk indicatie van oorspronkelijk tracé - vitale beuken en grove dennen behouden en vrijzetten - beuk op markante locatie padsplitsing planten en blijvend vrijzetten 			

Traject 3.47	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	afwezig, solitaire zomereiken en beuken maakten mogelijk voorheen onderdeel uit van de laanbeplanting			
Boomsoort en DBH	gewone beuk	(Fagus sylvatica)	60	cm
	zomereik	(Quercus robur)	45	cm
	ruwe berk	(Betula pendula)	60	cm
Boomstatus	vitaliteit	goed		
	kwaliteit	redelijk		
	levensverwachting	goed		

Traject 3.47	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - tracé vrijhouden en markeren d.m.v. aanplant stinzeplanten weerszijden van tracé - solitaire bomen in parkachtig bos, vitale bomen (met name beuken aan westzijde pad) behouden door bomen blijvend vrij te zetten 	

Traject 3.48	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, tracé is verdwenen
Laanstructuur	afwezig

Traject 3.48	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- oorspronkelijk tracé herstellen, oude beuken geven mogelijk indicatie van het oorspronkelijk tracé

Traject 3.49	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig, maar lijkt oorspronkelijk tracé niet geheel te volgen (met name begin vanaf hoofdas)			
Laanstructuur	afwezig, maar solitaire zomereiken en beuken maakten mogelijk voorheen onderdeel uit van de laanbeplanting			
Boomsoort en DBH	gewone beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	60	cm
	zomereik	(<i>Quercus robur</i>)	45	cm
Boomstatus	vitaliteit	redelijk	tot	goed
	kwaliteit	redelijk	tot	goed
	levensverwachting	goed		

Traject 3.49	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	- oorspronkelijke tracé vrijhouden en markeren	

Traject 3.50	Huidige Situatie
Padenstructuur	afwezig, tracé bestaat niet meer
Laanstructuur	afwezig

Traject 3.50	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijk tracé terugbrengen, oude beuken geven mogelijk indicatie en markeren - beuk op hoek van bladvorm behouden - solitaire vitale bomen behouden en blijvend vrijzetten

Traject 3.51	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	afwezig, solitaire bomen, af en toe in rij vorm			
Boomsoort en DBH	gewone beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	70	cm
	zomereik	(<i>Quercus robur</i>)	30-45	cm
	douglas	(<i>Pseudotsuga menziesii</i>)	60	cm
Boomstatus	vitaliteit	redelijk		
	kwaliteit	redelijk		
	levensverwachting	goed		

Traject 3.51	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé vrijhouden - solitaire vitale bomen aan weerszijden pad behouden en blijvend vrijzetten 	

Traject 3.52	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	afwezig, betreft bomenrij			
Plantafstand	rij noordzijde, plantafstand 3 tot 12 meter			
Boomsoort en DBH	ruwe berk	(Betula pendula)	3 tot 8	cm
Boomstatus	vitaliteit	goed		
	kwaliteit	redelijk		
	levensverwachting	goed		

Traject 3.52	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé, met lichte bolling, herstellen - regelmatige plantafstand creëren door berken te verplanten en rij in te boeten - berkenrij doortrekken tot aan de grove den (einde pad) - berken blijvend vrijzetten - hulst verwijderen en 3 eiken verwijderen

Traject 3.53	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	deels aanwezig, bestaande bomen maken min of meer onderdeel uit van de laanstructuur			
Plantafstand	2 tot 8 meter, solitaire bomen noordzijde			
Boomsoort en DBH	beuk	(<i>Fagus sylvatica</i>)	10	cm
Boomstatus	vitaliteit	beuk	goed	
	kwaliteit	beuk	goed	
	levensverwachting	beuk	goed	

Traject 3.53	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - regelmatige plantafstand creëren door beuken te verplanten en rij in te boeten - jonge beuken vrijzetten door verwijdering nevenstaande beplanting - solitaire beuk op bladsplitsing planten, concurrentie op termijn wegnemen - laan doortrekken richting noordzijde?

Traject 3.54	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, maar volgt niet het oorspronkelijke tracé, huidige pad slingert		
Laanstructuur	afwezig, solitaire zomereiken en enkele beuk maakten mogelijk deel uit van de oorspronkelijke laan beplanting		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	40 cm
Boomstatus	vitaliteit	zomereik	redelijk
	kwaliteit	zomereik	redelijk
	levensverwachting	zomereik	goed

Traject 3.54	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke ligging tracé, met lichte bolling, herstellen - solitaire bomen aan de noordzijde behouden - zuidzijde beukenrij of laan aanplanten

Traject 3.55	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig. In het oorspronkelijke ontwerp lijkt er geen verbinding met aangrenzende 'vierkante bosvak'.		
Laanstructuur	ontbreekt. Over een deel van het traject staat een bomenrij bestaande uit douglas, Japanse lariks en grandis.		
Markering bladpunt	ginkgo op beide punten		
Plantafstand	6 tot 9 meter		
Boomsoort en DBH	Japanse lariks	(<i>Larix kaempferi</i>)	35 cm
	Douglas	(<i>Pseudotsuga menziesii</i>)	45 cm
	Abies	(<i>Abies grandis</i>)	35 – 50 cm
Boomstatus	vitaliteit		redelijk
	kwaliteit		goed
	levensverwachting		goed

Traject 3.55	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - ginkgo oostelijke punt vrijstellen, paalband verwijderen - spontane opslag tot achter bomenrij verwijderen, zodat de imposante stammen beter in zicht komen - takkige exemplaren (vnl. grandis) opsnoeien. Net als het vorige punt draagt dit bij aan het creëren van een 'kathedraal effect'
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - wanneer de huidige bomenrij dusdanig aftakelt dat zij een gevaar voor de recreant vormt of wanneer er sprake is van een eind- of verjongingskap, kan de bomenrij verjongd worden

Traject 3.56	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig		
Markering bladpunt	ginkgo beuk, maar deze staat net niet op het bladpunt en zal op termijn de aangrenzende noot uit de laan tot last zijn		
Plantafstand	5 tot 8 meter		
Boomsoort en DBH	gewone walnoot	(Juglans regia)	5 cm
Boomstatus	vitaliteit	redelijk	
	kwaliteit	matig	
	levensverwachting	redelijk	

Traject 3.56	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - uitval inboeten - gefaseerd uitvoeren van vormsnoei 	
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - overweeg solitaire boom in de bladpunt te planten en de huidige beuk te kappen 	

Traject 3.57   Huidige Situatie
Padenstructuur   aanwezig
Laanstructuur   ontbreekt
Markering bladpunt | lariks (bij toeval?)

Traject 3.58	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig over ca. 2/3 van dit traject		
Plantafstand	3 meter		
Boomsoort en DBH	Japanse ceder	(Cryptomeria japonica)	5 – 15 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	redelijk	
	levensverwachting	goed	

Traject 3.58	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - er is voor gekozen 2 oudere zomer eiken met een slechte vitaliteit en slechte toekomstverwachting (enigszins) in de rij te behouden. Tevens zijn er 2 oudere thuja's behouden. Om uiteindelijk tot een laanbeeld te komen, wordt aangeraden ook hier de laan door te trekken. De thuja's kunnen gekapt worden. Aangezien het aandeel (ouder!) inheems loofhout in dit deel van het bos beperkt is, kan ervoor gekozen worden onder de 2 eiken te verjongen. Kwijnende en afstervende bomen zijn ecologisch zeer waardevol. Er kan voor worden gekozen de eiken versneld te laten afsterven. - naast oudere bomen, zijn er recent ook een aantal beuken geplant en lijkt (jonge) Japanse lariks ook onderdeel uit te maken van de laan. Om uiteindelijk tot een echt laanbeeld te komen, dient deze aanplant vervangen te worden. - aanplant over de gehele lengte van het traject doortrekken - beschermingsgaas behorende bij de aanplant opruimen - gefaseerd uitvoeren van vormsnoei (behoorlijk aantal meerstammige exemplaren)

Traject 3.59	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	aanwezig		
Plantafstand	4 tot 5 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	3 – 4 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	goed	
	levensverwachting	goed	

Traject 3.59	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - aanplant over de gehele lengte van het traject doortrekken - bestaande bomen die min of meer in de laan zijn opgenomen (Japanse lariks (zie foto), beuk, douglas en ruwe berk) verwijderen en inboeten met zomer eik

Traject 3.60   Huidige Situatie

Padenstructuur   aanwezig

Laanstructuur   ontbreekt

Traject 3.61	Huidige Situatie
Padenstructuur	aanwezig, maar de slinger in het pad lijkt af te wijken van de oorspronkelijke structuur
Laanstructuur	afwezig

Traject 3.61	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé pad herstellen. - groepje eiken (jonge aanplant) in de bladpunt verwijderen en indien mogelijk elders in laan of bomerij herplanten

Traject 3.62	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig		
Laanstructuur	afwezig, er staan 2 oude zomer eiken (als restant van een eerdere laan?) en ca. 8 ruwe berken die betrekkelijk recent zijn aangeplant		
Markering bladpunt	zomereik		
Plantafstand	3 tot 5 meter		
Boomsoort en DBH	ruwe berk	(Betula pendula)	5 cm
Boomstatus	vitaliteit	redelijk	
	kwaliteit	matig	
	levensverwachting	redelijk	

Traject 3.62	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	- nadruk leggen op het behouden van de oudere solitaire eiken. Er is betrekkelijk weinig ouder inheems loofhout in dit deel van het Buurtbos.
Lange termijn	- wanneer de solitaire eiken dusdanig zijn afgetakeld en het moment past in het leeftijdsverdeling van het totale Buurtbosch en beheer aangrenzende bos: verjongen

Traject 3.63	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, maar tracé lijkt af te wijken van het oorspronkelijke ontwerp		
Laanstructuur	afwezig, er staat 1 oude zomer eik (DBH 45 cm) en daarnaast zijn er 5 betrekkelijk jonge zomer eiken dicht op elkaar aangeplant (zie foto)		
Plantafstand	2,5 tot 3 meter		
Boomsoort en DBH	zomereik	(Quercus robur)	10 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	redelijk	
	levensverwachting	goed	

Traject 3.63	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé pad herstellen. - nadruk leggen op het behouden van de oudere solitaire eik. Er is betrekkelijk weinig ouder inheems loofhout in dit deel van het Buurtbosch 	
Lange termijn	<ul style="list-style-type: none"> - de 2e en 4e zomer eik die te dicht op elkaar zijn geplant verwijderen - wanneer de solitaire eik dusdanig is afgetakeld en het moment past in het leeftijdsverdeling van het totale Buurtbosch en beheer aangrenzende bos: verjongen 	

Traject 3.64	Huidige Situatie			
Padenstructuur	aanwezig			
Laanstructuur	aanwezig, maar gaat over in bomenrij. Aan de westzijde is getracht met oudere en aanplant van ruwe berken een laanbeeld te creëren.			
Plantafstand	3 tot 7 meter			
Boomsoort en DBH	ruwe berk	(Betula pendula)	8 – 20	cm
Boomstatus	vitaliteit	goed		
	kwaliteit	redelijk		
	levensverwachting	goed		

Traject 3.64	Voorstel te nemen maatregelen	
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - uitval en slechte exemplaren inboeten met ruwe berk, hierbij een bomenrij voor ogen houden - spontane opslag uit de rij en tussen de bomenrij en pad verwijderen 	

Traject 3.65	Huidige Situatie		
Padenstructuur	aanwezig, maar tracé lijkt af te wijken van het oorspronkelijke ontwerp		
Laanstructuur	deels aanwezig		
Plantafstand	2 tot 9 meter		
Boomsoort en DBH	Westerse hemlockspar	(Tsuga heterophylla)	15 – 45 cm
Boomstatus	vitaliteit	goed	
	kwaliteit	goed	
	levensverwachting	goed	

Traject 3.65	Voorstel te nemen maatregelen
Korte termijn	<ul style="list-style-type: none"> - oorspronkelijke tracé pad herstellen. - takken aan de padzijde verwijderen (snoeien), zodat er een fraai 'stammenbeeld' ontstaat - pad vrij maken (en houden) van spontane opslag - afhankelijk van de loop van het oorspronkelijke tracé, kan de tsuga aanplant doorgetrokken worden. Alleen wanneer dit niet ten koste gaat van de oude tsuga's en douglassen.

BIJLAGE 2 RAF-LUCHTFOTO'S MAART 1945

3110

4/2103 23 MAR 45 F36//CA 712 P. II → 1/7600

3041

4/2103 23 MAR 45 F36//CA 712 P₄ II → 1/7600

3042

4/2103 23 MAR 45 F36//CA 712 P. II → 1/7600

